

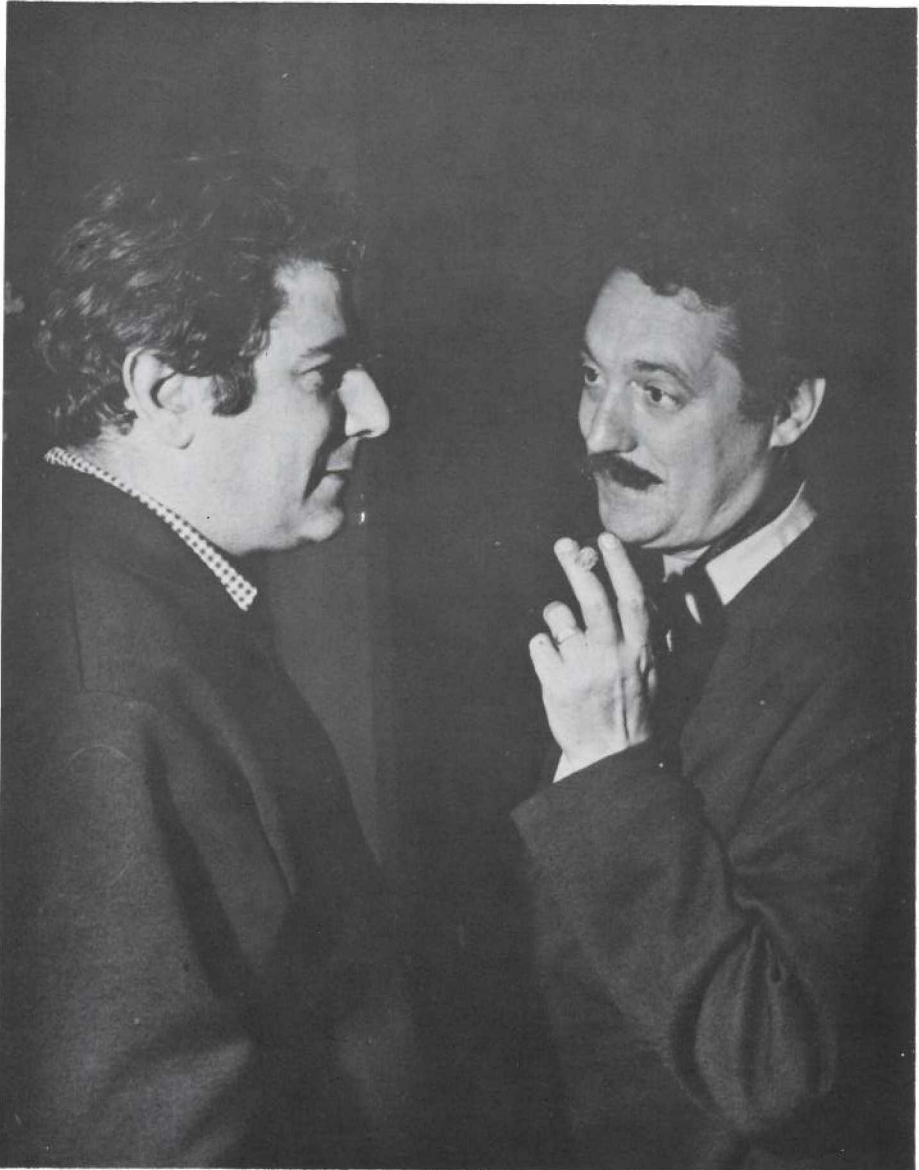
ELS CUIXARTS
DE LA COL·LECCIÓ
DE BATLLE

Cuixart

ELS CUIXARTS
DE LA COL·LECCIÓ
DE BATLLE

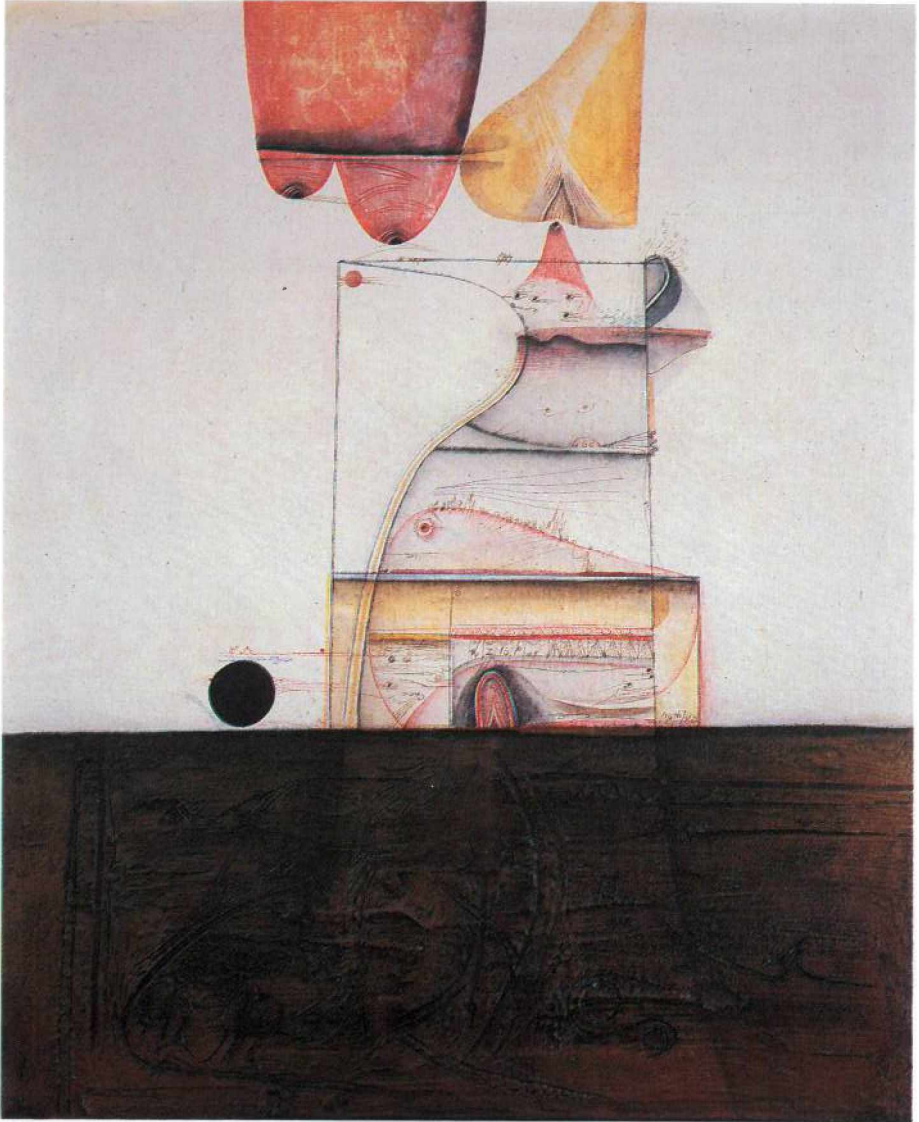
CASA DE CULTURA
"LES BERNARDES"
DIPUTACIÓ DE GIRONA - SALT

Ujda

L'amistat comporta el sacrifici vers un ideal. Dos bons camarades poden justificar plenament una existència.

CUIXART

Peregrí d'Ampuries. Oli sobre tela, 81x100. 1964

De gratificant i plaent definiria jo, amb la perspectiva que dona el temps, la sensació que vaig experimentar en entrar per primer cop al Mas Batlle de Riudellots de la Selva i descobrir el tresor que avui, en part, s'aplega a «Les Bernardes». Va ser una jornada de les que deixen empremta.

D'antuï, voldria remarcar la complicitat de pensament que uní en estreta amistat les persones de Ramon de Batlle, la seva muller Juanita i en Modest Cuixart. Qualsevol pretext els esperonava (música, teatre, literatura, paisatge...) per influir-se, crear i sorprendre amb una obra que ara, per primer cop, podem gaudir extramurs de Can Batlle.

La col·lecció dels De Batlle ens permet de percebre, en tota la seva trajectòria, l'obra artística d'en Modest Cuixart: èpoques, cal·ligrafies, imaginació, tècniques, colors, imatges, poesia, incerteses, divertiments i tot allò que l'obra d'art ens suggereix i ens glossa i que cadascú, al lliure albir i fruit d'un exercici introspectiu, tradueix i interpreta segon el capta. No cal dir que en Modest Cuixart ja és un capítol brillant de la història de l'art català.

També vull agrair la generositat demostrada per la Juanita de Batlle que, en difondre la seva col·lecció particular, contribueix a acreditar la tasca de «Les Bernardes» i de la Diputació de Girona, i corrobora que una col·lecció privada pugui ser compartida per un públic que vol, dia rera dia, atiançar-se i aprofundir en el món cultural.

JOSEP ARNAU I FIGUEROLA
President de l'Excm. Diputació

Periòdicament és oportú preguntar-se sobre la funció que tenen en la nostra civilització les activitats i les organitzacions que hem creat. És un mecanisme necessari per contrastar si allò que fou interessant en un determinat període continua arrelat a la realitat o bé és ja un record perdut.

Com és lògic, una de les qüestions indefugibles en aquest esforç permanent d'actualització és precisament preguntar-se sobre la funció de l'artista, el qual, crec que avui, com fa segles, és aquell —d'entre nosaltres— que és capaç de sorprendre'ns contínuament amb obres que ens descobreixen el sentit profund de les coses i que a través de suggerents síntesis o d'arriscades exploracions ens assenyala els batecs íntims del que som o del que serem.

Pot estranyar a algú que la funció de l'artista figuri amb una importància prioritària en qualsevol societat mínimament estructurada? Però aquesta funció, pot justificar-se solament per moments de genialitat o bé cal que sigui constant? Evidentment el que valorem d'un artista és que la seva sensibilitat i força creadora siguin importants i que les exerceixi de manera permanent.

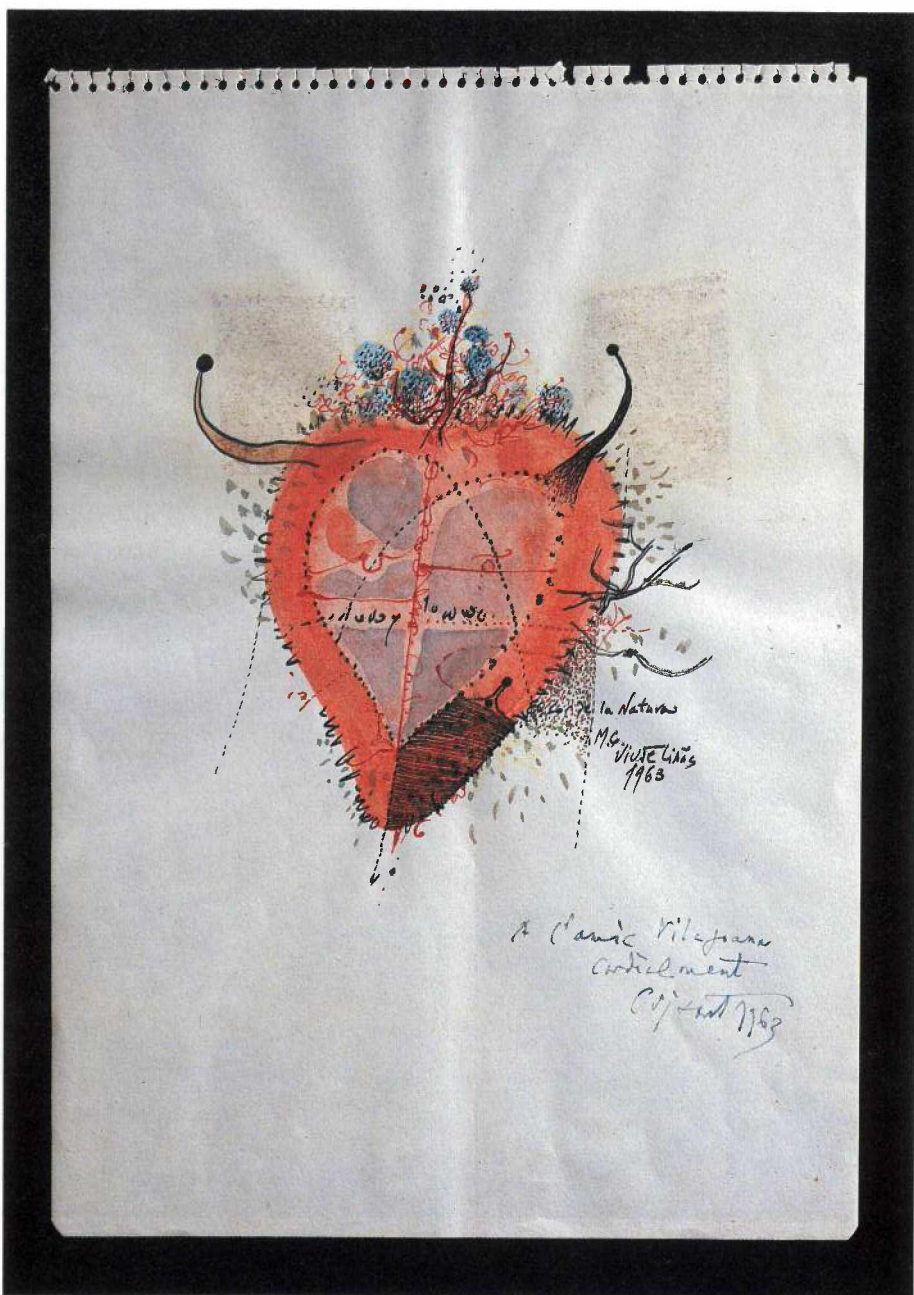
No és senzill, ni fàcil. Per això en aquelles individualitats com la de Modest Cuixart, que ens ofereix l'espectacle atractiu d'una trajectòria creadora que es realitza dia a dia, aconsegueix una valoració positiva a Catalunya i als ambients internacionals de la pintura.

Aquest és un artista imprevisible, viu, indòmit, apassionat que aboca la seva curiositat sobre totes les coses del món i en dona la seva personal versió fruit d'una magnífica capacitat de sorprendre's i de sorprendre'ns, que tanca etapes i n'obre de noves contínuament i que desitjaria —com tots— poder entendre les raons profundes que mouen cada persona i que en aquest exercici ens proporciona pistes molt útils. Al seu entorn queda clara la funció del que és un pintor per a una societat.

JOAQUIM FERRER
Conseller de Cultura
de la Generalitat de Catalunya

Nens sense nom. Pintura collage, 81x100. 1962

Cor de la Natura. Tinta, 14x20. 1963

Aquesta exposició que presentem ara a «Les Bernardes» és un homenatge a l'obra pictòrica de Modest Cuixart, però també ho és a la labor callada i constant de Ramon de Batlle i la seva esposa. Perquè sense l'un o els altres no hauria estat possible.

Tothom coneix l'obra de Cuixart. Començà molt jove. Amb entusiasme, amb força, amb la tècnica i la formació precises, i també amb unes idees pròpies i diferents que no seguien els corrents establerts. Un d'entre els pocs pintors que avançava contra corrent. Que sabia què volia i com ho volia. Un home i una obra acceptada només per una minoria, en aquells anys grisos i difícils en què la Cultura havia d'ésser uniforme per disposició oficial.

Ramon i Juanita de Batlle també començaren molt joves; uns enamorats de l'art, visqueren en l'art i per l'art. Com dos aventurers s'arriscaren en aquest món endinsant-se, immergint-se enfonsant-se en aquelles activitats llavors prohibides, o incompreses, o rebutjades. Portaren a terme projectes meravellosos, impensables en altres indrets i circumstàncies. Fou a Can Batlle on s'estrenaren obres de teatre d'autors no permesos, on se celebraren concerts mai escoltats, on s'adquirí obra plàstica d'artistes d'avantguarda. On es protegí i es donà acolliment, en definitiva, a aquelles manifestacions artístiques que venien d'un altre univers més ampli, més obert i més culte.

I és a través de les converses apassionades amb la Juanita, de la personalitat única i complexa de la casa i de la visió de l'obra de Cuixart que conté, que podem entreveure aquest món exquisit, tan ric i tan serè com una simfonia de Mahler.

MARIA-ISABEL CASAL i FÀBREGA
Directora de la Casa de Cultura

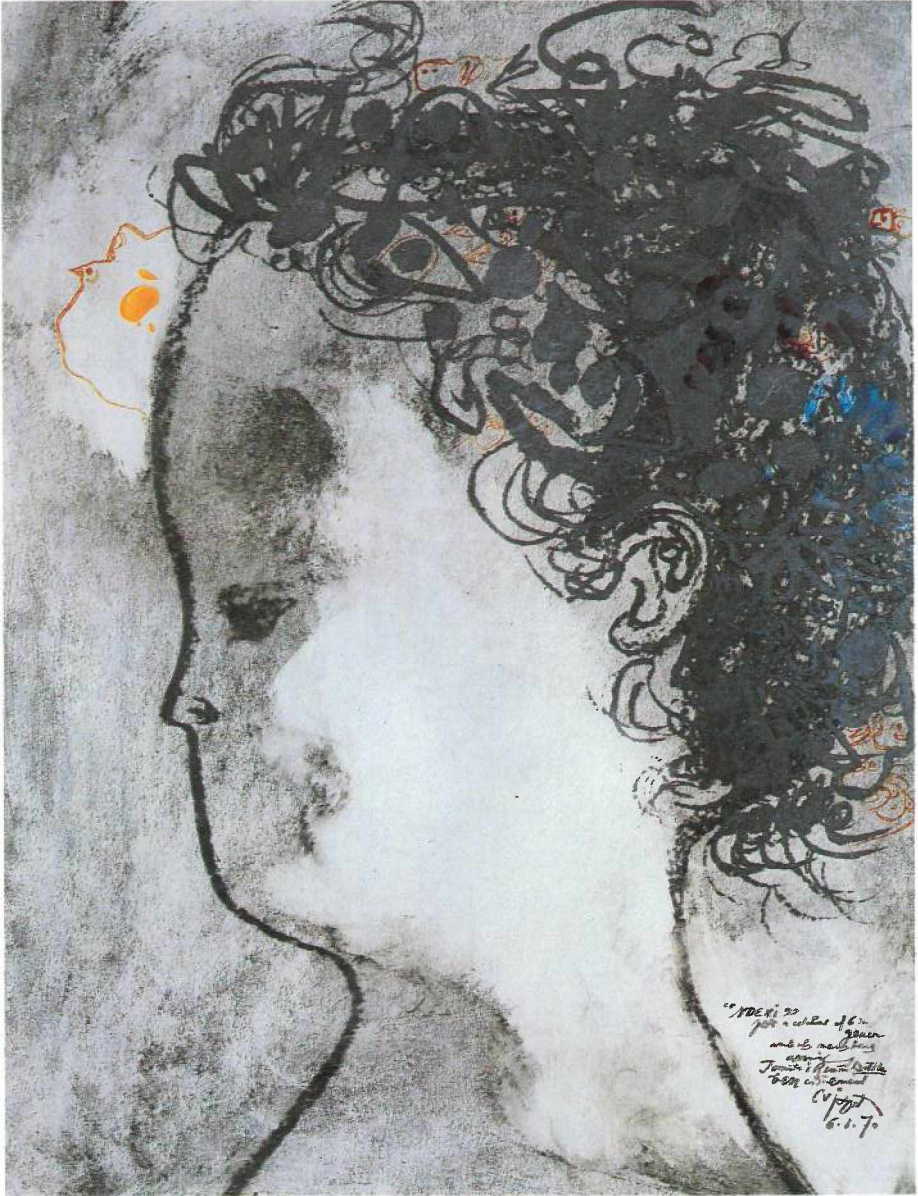
Davant d'aquesta exposició d'obres de Modest Cuixart de la col·lecció dels De Batlle de Riudellots m'agradaria fer tres reflexions independents però que, a la vegada, estan relacionades entre si. En primer lloc, vull referir-me a la figura del col·leccionista d'obres d'art com a defensor del nostre patrimoni cultural; més enllà de les seves passions per aplegar al seu voltant el fet artístic, penso que el col·leccionista transmet a la col·lectivitat la necessitat de conservar, valorar i considerar la creació plàstica com a símbol cultural del present que es projecta cap al futur. Quan aquest col·leccionista —com és el cas de l'exposició que presentem— concentra la seva activitat en un autor determinat, encara contribueix més a enriquir al llarg del temps el coneixement d'una activitat artística.

Segonament, i aquesta reflexió és conseqüència de l'anterior, m'agradaria referir-me a l'exposició que ens permet, ara, gaudir de la contemplació d'aquestes obres de Modest Cuixart datades entre l'any de la fundació del grup «Dav al Set» i la dècada dels 70, període cronològic que abasta el pas del magisme surreal fins a l'ambientació pictòrica d'un món cromàtic que serveix de base per a l'aparició de les seves clàssiques figures, tot passant per èpoques de creació textural i de colatges. Un exemple, en definitiva, de com la relació entre un col·leccionista i un artista pot esdevenir un camí paral·lel de seguiment i de relació compartida.

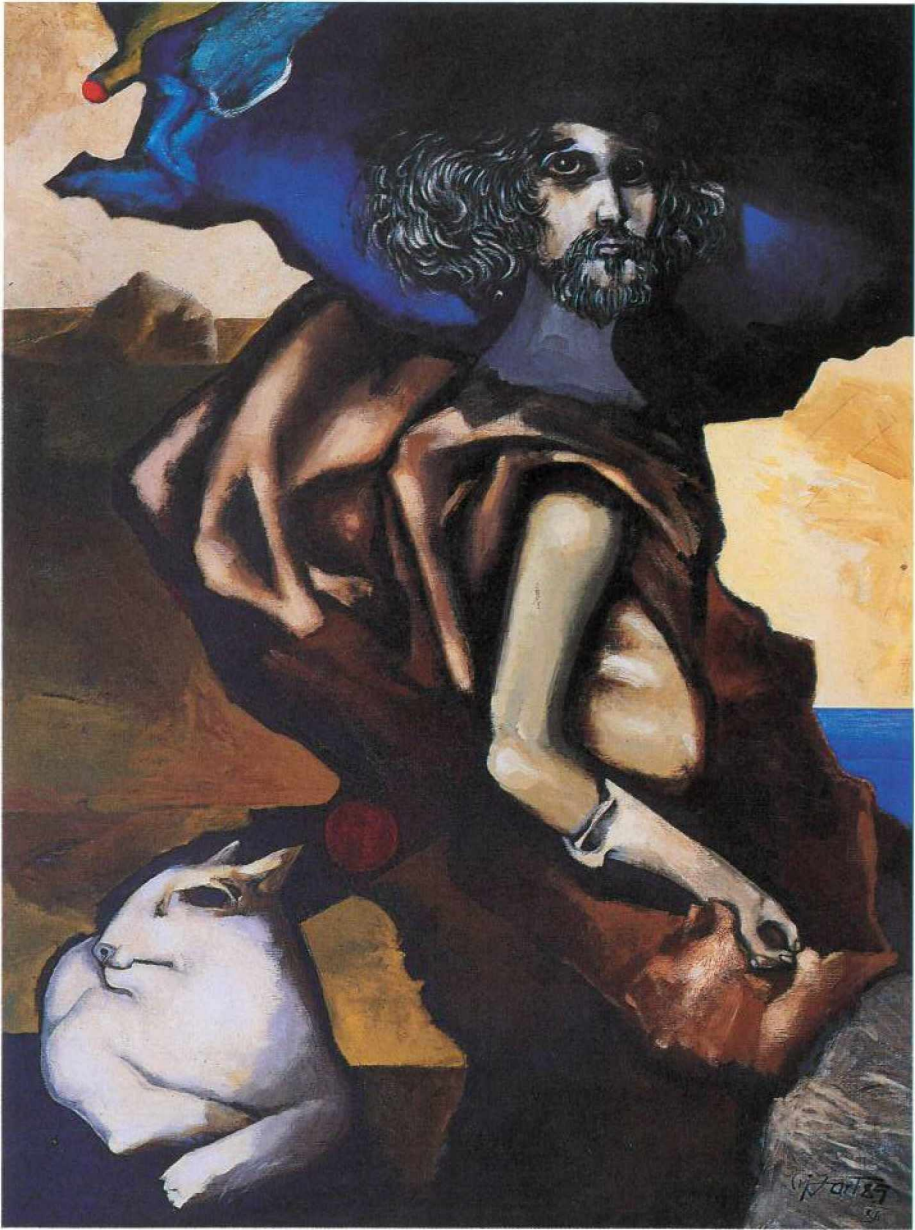
Finalment, si el valor de la col·lecció s'afegeix al de l'autor —exemple que testimonia la internacionalitat de l'art català contemporani— cal introduir com a darrer element que dona relleu a aquesta mostra el fet que es presenti dins el marc de la Casa de Cultura LES BERNARDES, fet que considero com a exemple d'espai de dinamització descentralitzada, i que és un dels objectius i un dels reptes prioritaris de la cultura catalana d'avui.

Col·leccionista, col·lecció i espai atorguen al fet artístic categoria d'intercanvi cultural i comunicació entre el públic i l'obra d'art.

JOSEP MIQUEL GARCIA
Coordinador del Servei d'Arts Plàstiques
del Departament de Cultura de la Generalitat
de Catalunya.

Noemi. Dibuix, 60x50. 1970

Amic de Cendra i Ànima. Oli sobre tela, 130x97. 1985

CUIXART

Jaunt i la gran revolució estètic-social
de la Bauhaus, que totes aquestes demostra-
cions de misèria per por de no entrar
a "l'apogeu", per por de no passar per
intelligents. I per si que faltés, tots
sabem que el Dadaisme va tractar aquest
tema oportuna i genialment en el seu
moment històric exacte. Recordeu aquella
exposició que veigrem plegats a París?
Jo també he fet i fangs objectes, però
procuro que tinguin imaginació i quali-
tat. Per sobre de tot hi ha el temps
que ens jutjarà a nosaltres, les nostres
vides i les nostres obres. El que és segur,
és que molts no hi serem presents.

Per a tu i la Juana, una forta
abraçada d'en Modest

n. c.
"ES valet"
Carrer de la Garriga 22
Palafugell tel. 300.958

Ramon i Cuixart. Preparant la presentació a Lyon de «Fando et Lis». 1965.
Foto: Ramon Riera.

Et puc veritablement dir que moltes pinzellades han estat un homenatge a tu i a la teva salut. Finalment no sé pregar d'altra forma.

CUIXART
Barcelona, agost 1966

Cuixart

Cuixart, Ramon i Jacques Masó. Perpignan. 1974.
Foto: Michel Coupeau.

El poeta Joan Ollé, Ramon i Cuixart. Camí de Madrid. 1969.
Foto: Ramon Romani

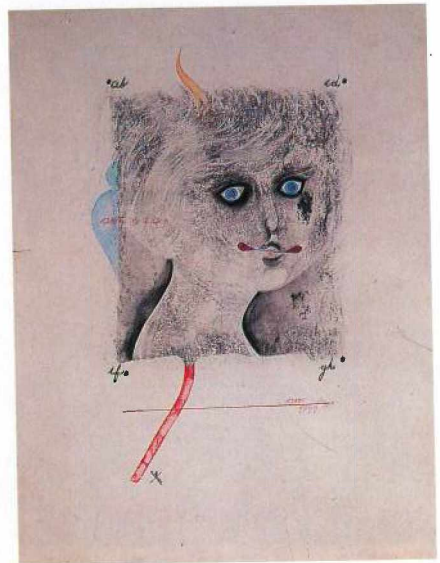
Cuixart

Homenatge a Mah.ler. Dibuix, 62x48.
1968

Retrat de Juanita. Dibuix, 18x31. 1966

Ab. cd. ef. gh. (Dau al Set). Dibuix a tinta,
51x66. 1949

Lijant

A JUANITA DE BATLLE, UNA PERSONA PLENA DE QUALITATS.

Juanita de Batlle és una dona de fascinant elegància, d'impecable bon gust, que posseeix una gran simpatia, una admirable fluïdesa d'idees, un gran aplom, una enorme reverència, una subtil argumentació i un estil serè i cuidat. El dia que la vaig conèixer em va despertar un gran interès, suposo que com a tothom que la veu per primera vegada. La seva figura i el seu vestit eren dignes d'atenció. Duia un barret d'on sorgia un serrell que li queia sobre el front; les celles eren dos arcs perfectes, ni massa junts ni massa separats; els ulls, d'una tendresa encantadora, miraven airovement, envoltats de certa blavor a les parpelles.

Després d'algun temps, allixonat pels fets, he de dir que Juanita de Batlle posseeix una força vital irreprimible. Continua, amb gran esforç i dedicació, una activitat meravellosa que ja havien començat amb el seu marit fa més de trenta anys: ajudar els joves creadors a fer el seu treball.

Quan parla del qui va ser el seu marit, Ramon de Batlle, adquireix una exaltació expressiva de gran to i enriqueix el seu record amb els millors elogis; un món interior ple d'experiències joioses, tendres i serenes.

Cuixart ha tingut durant molts anys una gran amistat amb aquesta família. Una amistat ara simbolitzada per Juanita i la forma en què admira i estima la seva obra. El pintor obté de l'entusiasme de Juanita un ferm suport moral que li serveix, indiscutiblement, per seguir el seu camí.

Ramon de Batlle va ser un home extraordinari. Va dedicar tota la seva vida, amb vocació i risc, a donar a conèixer àmpliament les manifestacions artístiques més d'avantguarda. La seva casa, una enorme masia construïda al principi del segle XVIII, va ser escenari d'innombrables representacions artístiques. Allí es va interpretar per primera vegada a Espanya l'obra de Fernando Arrabal *Fando et lis* pel teatre de la Croix Rousse, de Lió, es van executar les composicions musicals *Obraz, Imago* de José Luís de Delás i l'obra de Javier Turrull *Trama 12x12*; es va veure també *L'últim any del 68*, una sèrie d'extraordinàries pel·lícules realitzades per Premier Plan que animava Bernard Chardère. Aquestes i d'altres activitats han anat donant vida a la casa pairal, transformada l'any 1969 en Fundació artística. Ara és ja un sumptuós museu. Al jardí, entre parterres, hi ha escultures de Marcel Martí, Medina Campeny i un gran mural ceràmic de Guinovart que fa de

Emilia Xargay, Ramon i Jordi Soler. Casa Batlle 1966. Presentació de «Fando et Lis».
Foto: Aleu.

Ramon, Gisele Tavet — Directora del «Théâtre de la Croix Rousse» — i Cuixart. Presentació a Lyon de la maqueta de l'obra. 1965.
Foto: Dernière Heure Lyonnaise.

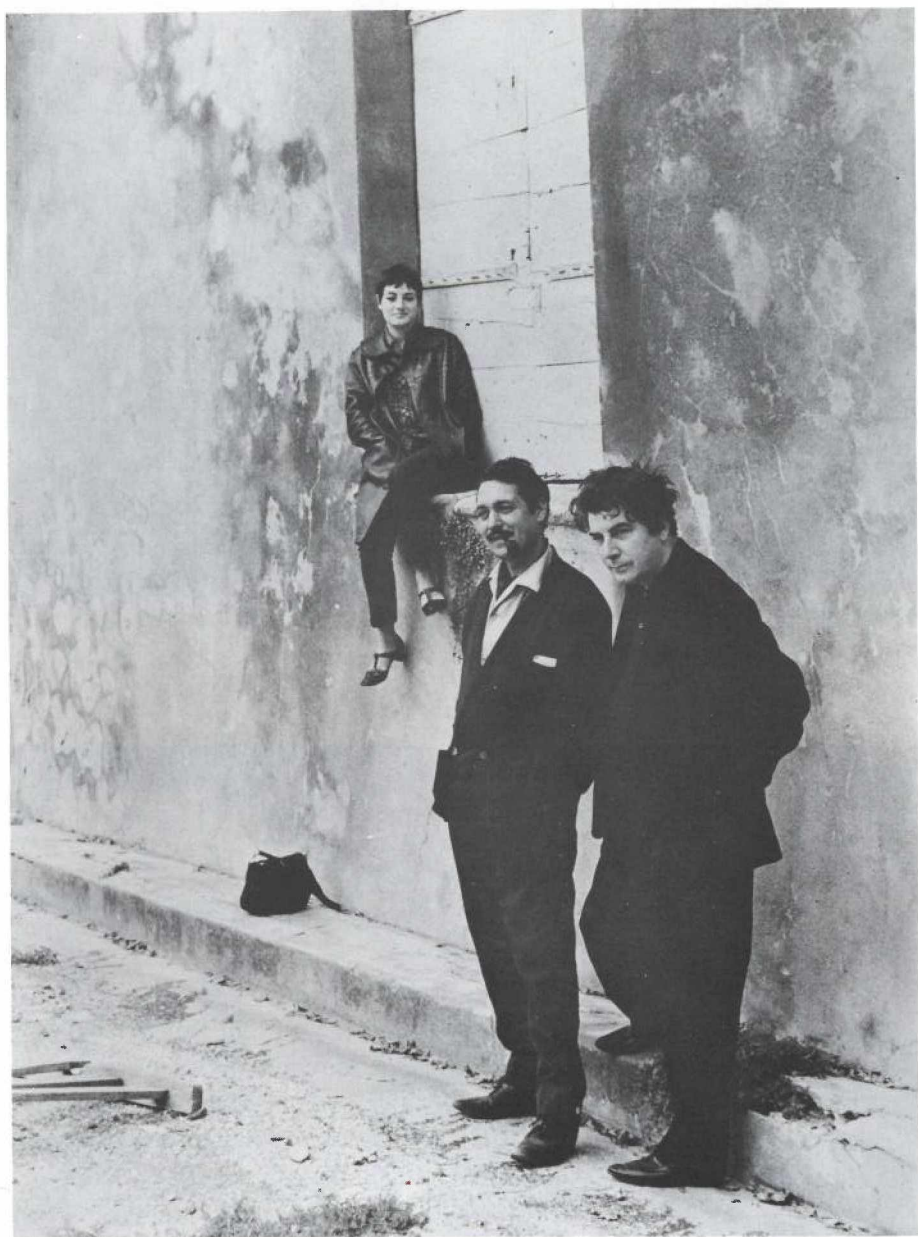
Ramon, Juanita i Cuixart. Barcelona 1966.
Foto: Andrea Dorotti.

L'audàcia, la imaginació i la millor factura d'execució, sigui de l'ordre que sigui, mai no ha anat renyida amb la modernitat. Una cosa és fer experiències que poden, per què no? tenir molta gràcia, i l'altra és reduir el poder creador de l'home a la més elemental elecció d'uns dels milions d'objectes i coses pobres de la vida i separar-lo del seu desgraciat context. L'elecció temàtica ha d'anar sempre acompanyada d'una difícil i laboriosa execució.

En fi, reafirmacions de tantes converses que hem tingut ambdós sobre aquest temes.

CUIXART
Palafrugell, agost 1971

Cuixart

Cuixart, Ramon i Martine Bourguignon, de la galeria René Métras. 1965.
Foto: Ramon Riera.

«ELS LLIGAMS DE L'AMISTAT»

Una llàgrima lliscant cara avall pel rostre angoixós de Modest Cuixart, aquell 5 d'agost de 1985, quan sobre el seu muscle dret portava, junt amb d'altres, el cos ja sense vida del seu amic Ramon de Batlle, podria ésser la perpetuació de la imatge d'una amistat aplegada i compartida, que en aquells moments entrava de ple dins la història i fets, creadors de sentiments nobles.

Entorn de l'obra d'en Cuixart, s'han escrit articles, publicacions i llibres. El procés i seguiment humà de l'artista queda sovint a un segon terme davant la magnificència de l'obra. Quan s'escrigui la biografia completa d'en Modest Cuixart, caldrà dedicar un llarg capítol, o potser més, a la importància i fins i tot influència que exercí en ell, la seva amistat amb en Ramon de Batlle, tan plenament i amb continuïtat sostinguda.

«Can Batlle» de Riudellots de la Selva va ser per en Cuixart quelcom més que un lloc on anar a passar aquelles vetllades artístiques que tant s'hi prodigaren. Escenari de grans concerts —en Ramon de Batlle estimava la música íntimament—, i recordem els de Xavier Turull i de Montsalvatje, entre altres. Representacions d'obres o fragments de l'Arrabal amb la presència de l'autor, i les primeres pel·lícules de Suarez. Recitals de poemes, presentació d'artistes i una il·lusió que malauradament no pogué portar a cap, com la de la creació de la «Fundació Batlle», que sens dubte hagués frapat fort dins el món de l'art.

En aquestes trobades, en Cuixart hi era aparentment com un més. Però ell havia participat junt amb en Ramon de Batlle en la seva preparació i contactes amb els personatges que hi acudien. El pintor anava sovint a «Can Batlle», i fins i tot hi feia llargues estades, com aquell que s'encamina a un refugi, santuari o un centre espiritual per retrobar-se, ja que de les converses entre els amics, sorgien noves perspectives, noves il·lusions, tant artístiques com humanes.

Escriure aquest capítol suposarà relatar la història d'una amistat. Cuixart i Ramon de Batlle. O Ramon de Batlle i Cuixart. Dos personatge cadascun dels quals, per la seva pròpia personalitat, pot omplir planes de fets i consecucions, realitzacions i somni, que, en trobar-se, —inevitablement o sortosa—, crearen un complex humà molt important, donades les aportacions, a vegades diferents, però sempre complementàries aparentment, que encaixaven per aconseguir el tot.

Entre els detalls en comú, caldria assenyalar la cavallerositat, aquest do agradable, precís, com coneixedors de l'oportunitat d'una acció, una paraula, un gest.

No hi ha una fórmula determinada o preconcebuda. L'amistat, com l'amor, se sent i prou. Com una composició incorpòria, essència de sentiments i de l'esperit. L'amistat en ells, fou com un travassament efectiu, d'un a l'altre, per acudir a reintegrar sentiments i realitzacions que, per un o altre motiu, haguessin pogut minvar, i així podien tornar a fluir. Per a ells, més que homenatge fou com una submissió d'una manera planera, sense adonar-se'n, perquè brollava dels propis sentiments trobats.

Com comença una amistat? Pot ésser en una trobada circumstancial, unes paraules i un apercebre que hi ha punts de coincidència, o si res més no, de respecte i comprensió de les diferents opcions que acaven compartint-se, emmotllant-se.

Era l'any 1950 quan en un bar de la Via Augusta de Barcelona, anomenat «San Diego», en Ramon de Batlle hi estava realitzant la decoració. Un home que entra, i en veure l'obra s'interessa per ella i per aquell que la dirigeix. I si en aquell moment en Cuixart, visitant, mostrà la seva aprovació i en Ramon de Batlle féu els comentaris pertinents, ja sempre més seria així. I allí, als vespres, parlant d'art i també d'altres coses, hi passaven les hores, fins que arribava el sereno per demanar un *carajillo* reconfortant per continuar la seva tasca, i els explicava que tenia una neboda que estudiava cant, que ho feia molt bé i que algun dia la coneixerien. Més per a complaure el bon home que per interès o tafania, acabaren preguntant-li com es deia aquella neboda que anava per a gran cantant. «Es diu Montserrat Caballé», digué tímidament el bon home.

Un succés del començament de l'amistat. Pel seu tarannà, les seves relacions, viatges, per estar presents en moments decisius als llocs més impensats, el seu anecdotari és ampli, sols superat per les pròpies realitats que anaven teixint, moltes de les quals han volgut i sabut compartir amb els altres.

Compaginaren anhels, inquietuds i realitzacions. Recordem que en una biografia és necessari consignar la presència i aportacions d'en Modest Cuixart al món del teatre, moltes vegades conjuntament amb el seu amic en Ramon de Batlle. Representacions a Mèxic de «El perro del hortelano» de Lope de Vega, amb decorats de Cuixart i esbós d'en Ramon de Batlle, l'amistat conjunta amb l'Arrabal i amb tants d'altres.

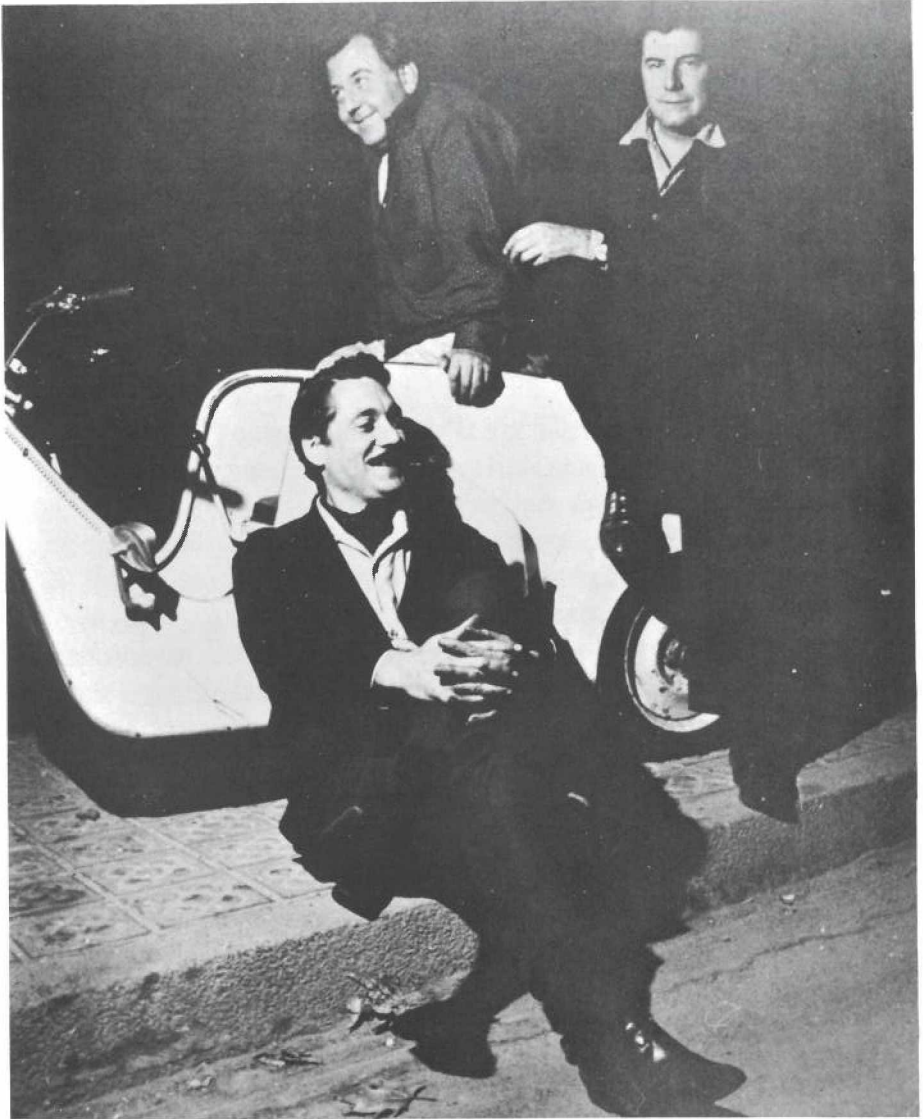
En Ramon de Batlle fou a més un promotor dins del món de l'art, obrint a Barcelona la galeria «Joan de Serrallonga» i essent president durant llarg temps del «Rotary Club» de les nostres comarques.

«Can Batlle» ha estat un lloc acollidor a tota mena de manifestacions culturals i artístiques. Talment com un temple pagà en el qual en Ramon de Batlle fos el gran sacerdot, i en Cuixart hi aportés la màgia silenciosa del seu esperit fet

colors, com si haguessin sorgit d'una recepta de bruixot o potser de fades, jugant a formes i a il·lusions.

Ramon de Batlle, un gran col·leccionista d'art, sentí admiració per l'obra de l'artista i veneració vers la persona, la qual cosa féu que una munió de quadres del pintor passessin al seu casal de «Can Batlle». Una autèntica selecció que ara podran veure i considerar els que acudeixin a aquesta mostra que es presenta a «Les Bernardes» de Salt, amb tant d'encert organitzada per la Direcció i amb el patrocini de la Diputació de Girona.

MIQUEL GIL I BONANCIA

Lluís Cabestany, Ramon i Cuixart. Barcelona. 1964.
Foto: Ramon Riera.

Continuo creient que és més art de desencís «La família de Carles IV», «El Guernica» i la gran revolució estético-social de la Bauhaus, que totes aquestes demostracions de misèria per por de no estar «à la page», per por de no passar per intel·ligents.

CUIXART
Palafrugell, agost 1971

Cuixart

RAMON

Vull parlar de Ramon de Batlle perquè mai no he trobat una persona més enamorada de la Bellesa. Ramon era músic, decorador, home de teatre i mecenes. Era la cortesia, la flegma, la meticulositat i la bondat. Mai no esmorzava, per no barrejar el sabor del tabac de pipa amb res sòlid. S'alimentava de l'aire sempre que fos ben presentat, i el seu esport favorit era la vida. En vint-i-una nits quallades em va apropar al seu univers i el penúltim dia, com qui regala un cor, em va donar la seva targeta, en la qual, en un petit plànol, es recollia la situació exacta de la seva casa de Riudellots de la Selva, com un castell a recés. I quan al cap del temps la vam conèixer i hi habitàrem, vaig trobar la llar més maca que mai he vist. Un dia d'estiu de l'any passat, Ramon se'n va anar per sempre mentre Juanita li inundava la casa de Bach.

Aquests jardins estan inspirats en el jardí i el bosc de Ramon i Juanita de Batlle i són petits poemes lluminosos que vaig compondre al principi de la tardor de 1985 i que vaig transcriure a la pintura aquest darrer estiu.

ANGEL COMPAIRÉ

A Ramon de Batlle, i a Juanita, complement necessari del sentit i la intenció d'aquest verset

Rural senyor de fonda aristocràcia,
Aмага racons íntims de tendresa
Mentre amb genuïna idiosincràsia
Obre la llar a l'art i la bellesa,
Net i lliure d'intriga i mesquinesa.

Després, si el mires bé i aprofundeixes,
Es més amic quan més el descobreixes.

Beu, menja i viu amb mesurat afany,
Amb precises ruptures de la mida;
Té pels amics, amb càlida acollida,
La porta oberta sense clau ni pany
La més alta amistat —ves-hi si pots—,
Està sempre esperant-te a Riudellots

Maig del 1985
JOAN OLLÉ I MILA
Poeta

Cuixart, Hootstrate — col·leccionista d'Art pre-colombí— un fotògraf i Ramon. Revisant l'obra gràfica. Casa Batlle 1970.

René Mètras i esposa, Cuixart i Ramon al Bar San Diego. Barcelona. 1958.

Cuixart

Ramon, Juanita, Cuixart i Otto Cavalcanti. Galeria Dau al Set. 1976.

Ara em ve a la memòria, com veritat de petjada forta de la nostra existència, aquell pensament de Friedrich Nietzsche: «Noves estrelles ens has fet veure, i noves magnificències nocturnes; en veritat, el riure mateix l'has estès com una tenda multicolor sobre nosaltres».

CUIXART
Palafrugell, setembre 1984

Cuixart

LA PINTURA CONTEMPORÁNEA EN CATALUÑA

Atendiendo a la amable petición de «LE ROTARIEN» intentaré hacer un comentario resumido sobre el arte contemporáneo en España, aunque por ser materialmente imposible resumir en tan breve espacio como es un artículo la historia de las artes en España durante el siglo veinte, me limitaré a la pintura contemporánea en Cataluña, considerando como contemporáneo la segunda mitad del presente siglo, o para ser exactos a partir de la guerra civil española de 1936-1939.

Es bien sabido que una vez terminada la guerra civil, la mayor parte de la intelectualidad española tuvo que exiliarse por motivos políticos. Como es natural, los artistas no fueron una excepción.

Pintores, escultores, poetas y hasta actores y actrices de teatro y cine tuvieron que emprender el amargo camino del exilio y empezar una nueva vida. El caso de Maria Casares es un ejemplo bien conocido en Francia. Hija de un conocido político republicano —Casares Quiroga— tuvo que desarrollar y triunfar en su profesión de actriz en una lengua que no era la suya.

En España, los nombres de los grandes ausentes (Picasso, Miró, Dalí), no se podían ni citar. En Cataluña, a la acusación de izquierdista se unía la de catalanista, que para los ganadores de la guerra era sinónimo de separatista. El éxodo en Cataluña fué pues casi total, y en todo caso mucho mayor que en el resto de España.

La pintura se redujo a los tópicos bodegones, floreros, paisajes y alguna figura (evitando los desnudos). Obras mediocres realizadas por pintores mediocres.

No es de extrañar que ante la cerrazón, el dogmatismo y la ignorancia oficiales, fueran los jóvenes, es decir los que no habían hecho la guerra, los que tomaron valientemente el relevo, pues tuvieron que luchar y al mismo tiempo abrirse paso (como todo vanguardista) contra la indiferencia de la mayoría.

Es lo que ha dado en llamarse «segunda vanguardia» y que en Cataluña se apoyó principalmente en el surrealismo.

Joan Ponç (1928), August Puig (1929) y Pere Tort (1916) exponen el año 1946 en un local de una sociedad excursionista del barrio barcelonés de Sarrià. En el catálogo figura un texto del poeta J.V. Foix. Es una de las primeras reacciones contra la cultura artística vigente, así como la revista que intentan poner en marcha, con el título de «Agob» y del que solo saldría un número.

Al mismo tiempo aparece el «Salón de Octubre», en el que se intentaba ser fiel a la vanguardia de antes de la guerra civil y a sus logros, con el propósito de

dar una continuidad a la obra de unos creadores que el obligado academicismo de aquellos tiempos quería anular.

Por ello, los componentes del Salón de Octubre eran, en su mayoría, continuadores de los «ismos» internacionales del anterior período, a partir de un postcubismo, un postfauvismo, y cuyo precedente era la obra de Ramon Rogent (1920-1958), los sobrinos de Picasso «Fin», Jos Vilató (1916-1969), y Xavier Vilato (1921) expuesta en Barcelona el año 1943.

Estos primeros balbuceos inconformistas dan pie a que se unieran en una causa común el filósofo Arnau Puig, los pintores Modest Cuixart (1925), Antoni Tàpies (1923), Joan Josep Tharrats (1917) y Joan Ponç y el poeta Joan Brossa (que ya había colaborado en el citado «Agol»), creando el grupo que titularon «Dau al Set» y cuyo ideario se basaba en el surrealismo y el magicismo.

Editan una revista con el mismo título del grupo, de cuyo tiraje se encarga Joan Josep Tharrats, en una vieja imprenta de mano, tirando de cien a ciento veinticinco ejemplares de cada número. Salió con más o menos regularidad hasta el año 1953, año en que el grupo se disolvió.

Aquí ya se nota una mayor variedad en la información. Tengase en cuenta que a partir del final de la segunda guerra mundial (1945) las fronteras españolas estuvieron cerradas y por tanto no llegaba apenas información cultural del exterior. Por lo menos normal y regular.

A pesar de ésta incomunicación, en la revista «Dau al Set» ya se habla de Klee, Max Ernst, Francis Picabia, Schoenberg. Hay artículos sobre jazz, Meliés... En medio del panorama desolador de la cultura oficial de la época, éste grupo de jóvenes de 20 a 25 años demuestra estar bien orientado y tener una gran capacidad de selección.

Al año siguiente se creó el «Club 49», que no era sinó un grupo compuesto para hombres de empresa. Industriales, profesionales puros, como médicos, abogados, los cuales aún siendo de origen heterogéneo, tenían una afinidad común: el cosmopolitismo, el liberalismo ideológico, amor a la novedad, interés por la juventud, deseo de hacer un servicio al país, y además tenían medios materiales para tener acceso a las novedades de fuera de España, que se hacían llegar a través de cine-clubs o de viajes profesionales que ellos tenían ocasión de hacer al extranjero. Han quedado unidos para la historia los nombres de Joan Prats (el gran amigo de Miró), Joaquin Gomis, Xavier Vidal de Llobatera, Pere Casadevall, Sixt. Illescas, etc., fundadores del «Club 49».

Este grupo vanguardista encuentra comprensión, simpatía y ayuda en el Instituto Francés de Barcelona, por medio de «Cercle Maillol» animado por Josep Maria de Sucre. Se conceden becas de viaje a artistas posibilitando la marcha a

París primero de August Puig y más tarde a Modest Cuixart y Antoni Tàpies.

No es hasta el año 1956 que se funda el grupo «El paso» en Madrid por Saura, Millares, Canogar, etc. Una vez más —como en tantas otras cosas— se comprueba que Cataluña fue pionera en el resurgimiento y puesta al día del arte en España.

LA PINTURA INFORMALISTA

La pintura informalista ha tenido en Cataluña buenos representantes. El mayor de ellos Antoni Tàpies. Ya en 1955 Tàpies abandona su mundo mágico y entra de lleno en la pintura de la materia, entrando en un mundo abstracto igualmente misterioso.

Por aquellas fechas se le nota una gran influencia de Fautrier, Dubuffet y Jackson Pollock. Pero pronto se liberó de tal servidumbre adquiriendo un sentido personal muy destacado.

También Modest Cuixart tuvo su época informalista con incorporación de objetos, o grandes relieves dorados o plateados con una textura suntuosamente barroca.

Algunos jóvenes del mencionado Salón de Octubre ya eran informalistas, como Eduardo Alcoy (1930) y Carles Planell (1927).

Otros se incorporaron al movimiento informal, como Ráfols Casamada, (1923) antiguo post-cubista, o el olotense Jordi Curós (1930), que procedía del realismo mágico. El antiguo ingenuista Joan Vila Casas (1920) también adopta el informalismo con sus «planimetrías».

Manuel Viola (1917), catalán residente en Madrid, ha sido el más apasionado representante del gestualismo. Un gran creador informalista fué Roman Vallés (1923) Premio Intrenational de Pintura Abstracta de Lausanne. Así mismo August Puig, que desde 1945 pintaba influido por Kandinsky y Klee, desde París y Suecia, donde residía, se pasó a una pintura casi anatómica muy rica en color y totalmente abstracta.

De todos estos artistas que se adaptaron a la no figuración quizás el mejor dotado técnicamente haya sido Josep Guinovart (1927), el cual empezó con un realismo de tipo social. Había colaborado con arquitectos y conocía muy bien todas las técnicas. Había hecho esculturas policromadas, trabajado la madera, el metal, había hecho gravado, cerámica...

El barcelonés Joan Hernández Pijuan (1932) al regresar de París pasó al informalismo casi gestual y posteriormente a una abstracción casi caligráfica de gran sensibilidad.

Manuel H. Hompó (1927) y Armand Cardona Torandell (1928) se pasaron también al informalismo a través de su mundo figurativo.

No podemos dejar de citar el estilo celular de Santiago Pericot (1929), las vibraciones grisáceas de Evaristo Vallés (1923) o las nebulosas abstracciones de Daniel Argimon (1929).

Hacia el año 1960 se inicia un movimiento de vuelta al realismo y a la figuración, y así podemos ver a Pere Pagés (1954) utilizando la fotografía como técnica por primera vez en el país.

Antoni Heras (1945) Rafael Armengol (1940) y Manuel Boix (1942) hicieron exposiciones colectivas en las que utilizaron materiales diversos como carteles comerciales, fotografías con textura, un poco a lo Rauschemberg.

Muy interesante fue la aportación del llamado «Equipo Crónica» formado por Rafael Solbes (1940) y Manuel Valdés (1942) y que desde el año 1965 empezó creando trabajo colectivo e introduciendo imágenes seriadas repetidas o en sucesión.

Entre los pintores catalanes que trabajan en el extranjero y vinculados al momento internacional de Nuevo-Realismo, en París y en Londres, hay que citar a Antoni Miralda (1942) y Joan Rabascall, inscritos en el Pop-Art.

Y en América, en Nueva York, trabaja con éxito Robert Llimós (1940). También es muy notable el éxito internacional conseguido por Joan Genovés (1930) que abandonó el expresionismo abstracto por un realismo inspirado en la televisión, los films de actualidad, las manifestaciones callejeras.

Asimismo quiero destacar el expresionismo manierista romántico y con un erotismo mágico de Montserrat Gudiol (1933).

Y entre los más jóvenes, Joan Pere Viladecans (1948), haciendo un arte pobre de un gran laconismo.

No he pretendido, con éste breve resumen, hacer una lista exhaustiva de todos los pintores catalanes que a lo largo de los últimos cuarenta años han destacado en el mundo artístico.

También es posible que haya olvidado —injustamente— algún nombre que merecería ser recordado.

Sin embargo sí puedo asegurar que todos los citados son bien conocidos en nuestro país, y muchos de ellos conocidos internacionalmente. Y que de todos ellos existe abundante bibliografía para el lector curioso que desee profundizar en el conocimiento de la obra de cualquiera de ellos.

Escrit de Ramón de Batlle publicat a Le Rotarien, al maig de 1976.

Amb motiu de l'Exposició de les obres
d'art d'en

Ramón de Batlle

a la Casa Bernades de Salt, els seus amics
del ROTARY GIRONA, l'hi ofereixen
aquest homenatge en record del qui fou el
Soci Fundador entranyable i President in-
oblidable del ROTARY Gironi.

Salt-Girona
Abril 1988

Handwritten signatures in blue ink, including names like "Salt-Girona", "Abril 1988", and various names of the Rotary Club members.

Dentrina. Mixta, 81x100, 1961

ORACLE SOBRE MODEST CUIXART

I novament em fou adreçada la paraula de l'oracle, i vaig tancar els ulls i vaig sentir una veu estranya, i vet ací que deia: Fill dels barrancs, així parla l'oracle: Vés a veure el pintor Modest Cuixart i profetaràs d'ell, dient: Parlo d'encàrrec de l'oracle: Encara no és temps de cap home, però vós, Modest Cuixart, rodolareu cap al cor de les valls afeixades, on clavareu les rels profundament com més alt somnareu l'arbre de la vostra obra; més que la vostra obra, la vostra princesa. Vet ací en el llindar d'un pòrtic la prova feta. I va succeir que havent sentit la veu vaig tenir una visió i em va semblar de veure en el llindar d'un pòrtic la prova feta amb grans caràcters. I se'm varen aparèixer uns dits davant un canelobre. I els brous de tot un any varen tornar-se lívids, i es varen arrengrer de tres en tres al llarg del pòrtic. I un bouer, alçant contra ells la tralla vincladissa, va exclamar, dient: «Eia, passada la nit tornareu altra vegada». I la seva boca estava tapada amb el mostatxo dels qui rebutgen la ciència, però la ciència va ésser trobada en ell. I la llum de l'aurora estava plena de tenebres, i les flames, més que d'ella, provenien de l'or i l'argent donant segells als qui duïen nicieses a tota carn per les places i el munis de ruïnes. Seguia jo veient en visió, i vet ací que us va venir a sobre un àguila rodona, i l'arbre que creixia va incendiar el cor de les valls afeixades; i molts trànsits us varen sobtar encara per dies. Però, malgrat tot, hi havia un fonament en les diverses proves i per això, en els vostres atris, la lluna de la lluna va ésser netejada i no pas els noms de la indústria i el comerç varen ésser la sentència. I jo vaig anar veient com el vent arrencava amb el seu impuls d'ocell la volta dels intrusos i com la prova de la serp no rebia, per a vós, cap nova imatge. I llavor vaig sentir una veu que va dir: I vós, Modest Cuixart, enteneu-ho, doncs, bé: sortiu, correu i deixeu que els horribles vells, els perfectes, s'atordeixin tots sols dintre llurs grutes, o que acudeixin a la dedicació de l'estàtua amb el nom propi d'un rei desconegut i al so d'un petit corn.

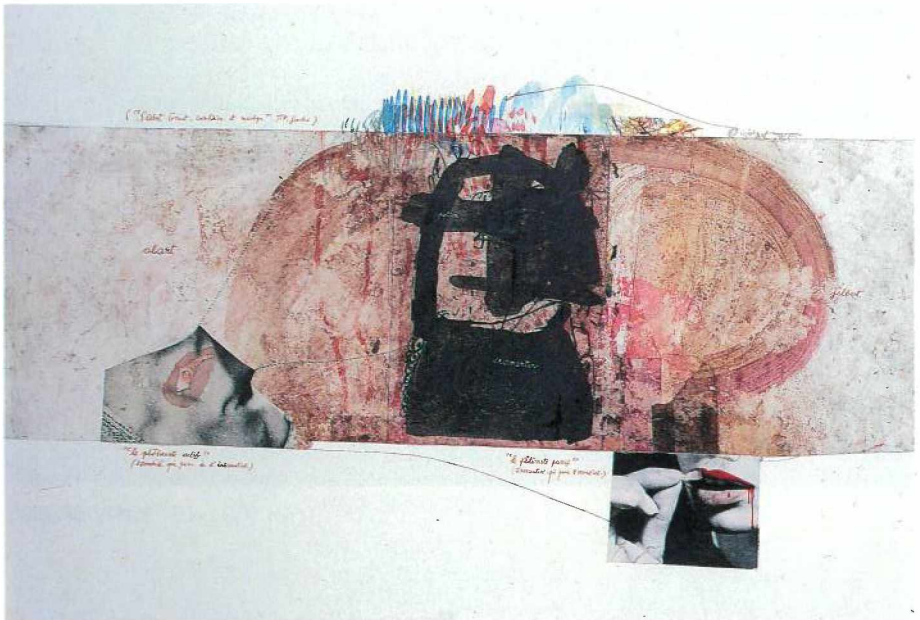
JOAN BROSSA

Escrit publicat a la revista Dau al Set la primavera de 1955.

Cuixart

Oriatic, *angoixa, somni o l'amor a un nin*. Oli sobre tela, 275x185. 1972
(Homenatge a Stavinsky)

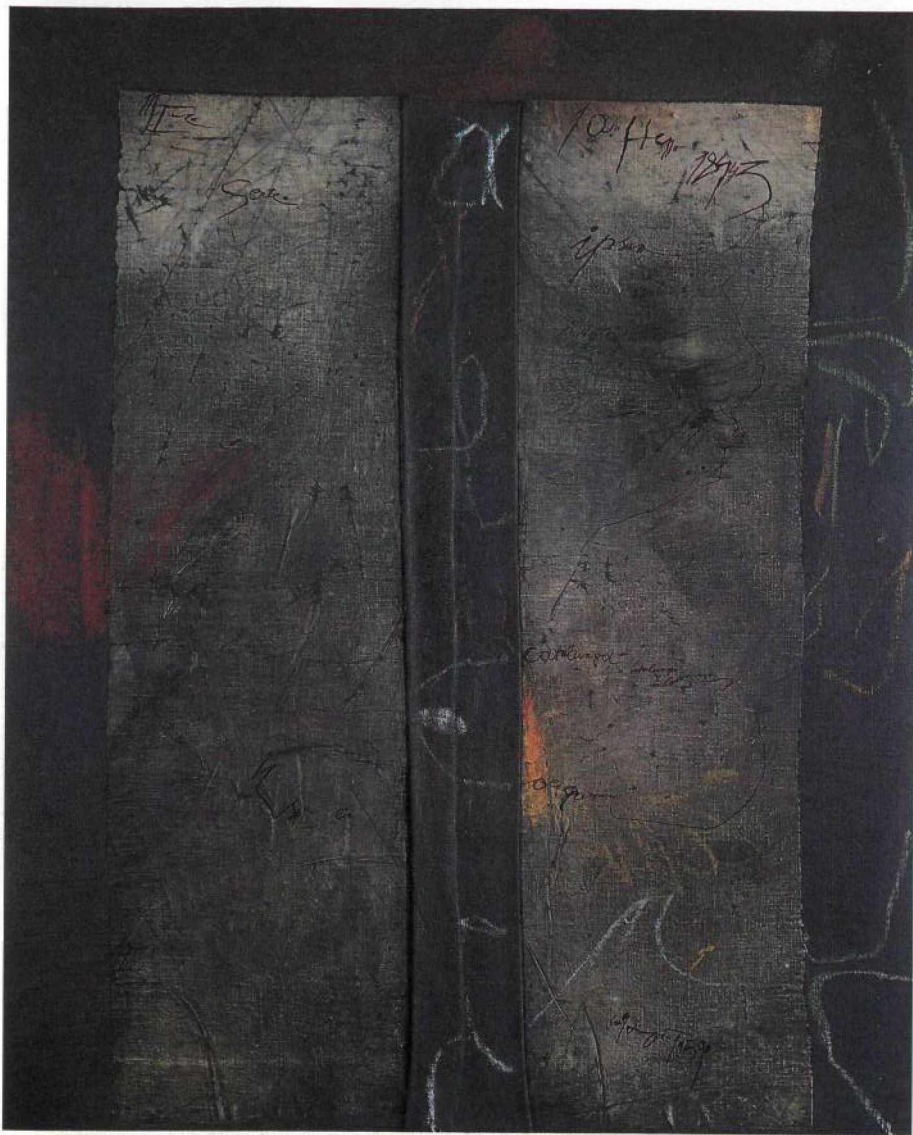
Homenatge a Sartre. Collage, 99x69. 1965

Ella s'en va anar tota plena de flors mentals. Oli sobre tela, 195x114. 1971

Clown (Dau al Set). Aquarel·la, 49x33. 1950

Homenatge a Catalunya. Oli collage, 82x65. 1959

SET CUIXARTS, ALMENYS

Estat de la qüestió

Hi hauria dues maneres, igualment empobridores, d'enfocar Cuixart: la debelladora, a l'estil d'un conegut libel de l'admirat Alexandre Cirici ("Cuixart, encarnació de la dreta", publicat a *L'art català contemporani*), i la panegírica, fruit d'una visió purament superficial i acrítica.

Per sort, Cuixart és molt més que tot això: ric en matisos, multifacètic, inquiet i plural; interroga uns i altres, esberlant clixés i destruint llocs comuns.

El seu art és com un calidoscopi, ple de colors i de sorpreses, de formes i cantells insòlits, sempre ric en mòrbides (en el sentit italià del terme) i inesperades iconografies, alhora encisador i inquietant. Sempre u i divers. Hi hauria, probablement entre molts d'altres, almenys set Cuixarts.

Un Cuixart històric... i màgic

Ja sé que, tractant-se de Cuixart —o de qualsevol pintor *vivent*— al·ludir al seu caràcter d'històric pot semblar o excessivament tancat o massa fetitxista. ¿Però qui pot dubtar que el nostre pintor és ja tota una referència de la història de la pintura catalana, espanyola i europea? I no solament per la seva vinculació amb *Dau al set*, sinó també per tot el que ha fet després. L'artigrafia, unànimement, li ha concedit un paper d'excepció, baldament alguns aspectes de la seva popularitat artístic-social ens puguin sobtar.

Altrament, l'apassionament històric i histèric que Cuixart pot desvetllar es pot simbolitzar, tot en un mateix sac, en inanes, literaris i hagiogràfics comentaris, en documents, sòlids i suggestius estudis o brillants, curiosos i no negligibles pamflets com el del que fou President de l'Associació Internacional de Crítics d'Art, altrament el més admirable, solvent i plorat crític d'art de casa nostra.

Alexandre Cirici, en el text esmentat —que en seguia d'altres d'excel·lents sobre el pintor— practicava una fàcil i alambinada reducció entre Cuixart, Nietzsche, Sade i la violència, el sadisme, l'erotisme, l'elitisme, el pessimisme, la irracionalitat i la dreta. Un còctel tal volta plausible pel que fa a algun ingredient. Però

també ben pessimista, fruit del nostre puritanisme judeo-marxista-català, massa atent a la culpable noció de pecat, pròpia també, a tall d'exemple, del secretament desitjat (per aquesta mena de puritans) background *salonià* de Pasolini. I això perquè, justament, es pot tornar la pilota a unes tesis semblants —encara que costi veure-ho, però— dient que màgia i esoterisme, erotisme i sadisme, entès com a expressió cultural de la llibertat d'expressió, constitueixen la major penyora de l'alliberament, personal i social. I perquè, ben contràriament, una lectura creativa i no literal tant d'un Nietzsche com d'un Sade ens poden donar un *optimista* antídote de l'antesala científica de qualsevol mena de gulag. Màgia i erotisme —ingredients de l'obra de Cuixart—, doncs, esdevenen un reflex alliberador de la protesta, de l'humà, de l'autoritari i creador.

Un Cuixart eròtic

Justament, en contra de les ingènues, benintencionades i, en el fons, puritanes, reflexions de Cirici, cal reivindicar la dimensió eròtica com una de les grans aportacions, alhora alliberadora i plàstica, de la pràctica artística de Cuixart. No es tracta pas, naturalment, d'un erotisme de *boudoir* o d'una pura mecànica formalista, sinó d'un meravellós i vital lubricant, que pot ser terrible, profund i fins tràgic.

Un Cuixart plural

Però la pintura de Cuixart aporta molts més ingredients que el suara glosat. És, com dèiem, alhora u, però plural i multifacètic.

Hi ha artistes que, un cop descobert el seu estil, el seu petit o gran món, s'hi mantenen fidels per sempre més. *Avorridament fidels*, podríem postillar. Cuixart, no gensmenys, ha assumit el difícil risc de l'evolució, del canvi, de la transmutació. Adopta —i se'ls fa seus— diversos estils: del magicisme al naturalisme informalista, de la figuració a la deformació expressionista.

Se succeeixen tècniques i procediments: de la més estricta i artesana pintura —el sensual ofici que sempre ha demostrat!—, al collage i al garatge, de l'objecte a la ceràmica, del gravat al vestuari teatral.

També són diversos els seus registres: esotèric o líric, refinat o brutal, decorativista o essencial. Sempre un mateix Cuixart, brutalment o exquisidament pictòric.

Cuixart

Un Cuixart artesà

Cuixart, modern i hereu de segles de pintura és tan enemic de reduccions paupèr-
rimes com d'academicismes exsangües. Compta l'ofici, la dimensió artesana, el treball, la qualitat —aspectes sovint bescantats dins la teoria més ortodoxa de l'art contemporani—: però també la idea, el concepte, la intel·ligència.

Un Cuixart savi

Perquè Cuixart, a part de l'ofici, a part d'aquest *aculturisme* artístic del qual tant s'ha abusat, aporta també la saviesa pictòrica. No solament l'instint, sinó la més refinada i agraïble aportació de la cultura, escrita, històrica o visual. Les seves pintures, des d'aquesta perspectiva, admeten —i és un estudi per fer— una riquíssima possibilitat de lectures i referències: cultura oficial i paral·lela, ciència i màgia, individu i col·lectivitat, història sincrònica i asincrònica.

Un Cuixart gentil

Com és prou conegut, s'escau a vegades que hi ha una dissociació sorprenent entre l'artista i la persona. Una pràctica tan meravellosa com l'art pot engendrar veritables monstres d'egoisme, narcisisme i insensibilitat.

Però en Cuixart hi ha una rara i subtil concordància entre persona i artista; entre la qualitat artística i la qualitat humana. És subtil per la seva pintura igualment com és exquisit de tracte, conversa i formes de vida.

No és estrany que coincidís, dins una rara concomitància que només de tant en tant es produeix, amb Ramon de Batlle, que amb la seva sensibilitat, generositat i vitalitat, va poder incidir en una obra d'art fruit de l'amistat i el compartiment de vivències.

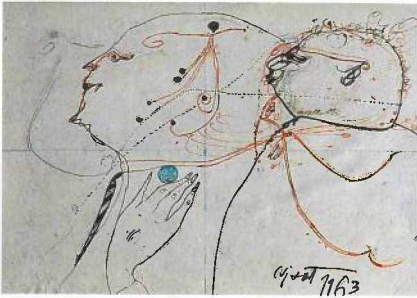
Un Cuixart terrible

“Terrible” en el sentit de formidable, no en el d'espantós. Un Cuixart plàsticament aspre, expressiu, d'una sorprenent grandesa creativa. El Cuixart de les fabuloses peces de la col·lecció Morgan, recentment recuperades per l'artista, que

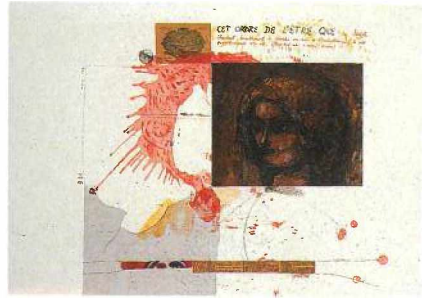
per elles soles justifiquen tota una biografia artística, tot permetent contemplar més benèvolament certes fases o temptacions en forma de reiterades iconografies femenines.

I el Cuixart sempre creador, renovellat i vivent —el de la “setena joventut revolucionària”, com diria ell mateix—, que tots destigem i admirem: el dels temps de Lió, de Ramon de Batlle o d’ara mateix.

JAUME FÀBREGA

Sense títol. Dibuix a ploma, 25x18. 1963

Homenatge a Sartre. Collage, 99x69. 1965

De Riudellots à Sète. Collage, 30x24. 1965

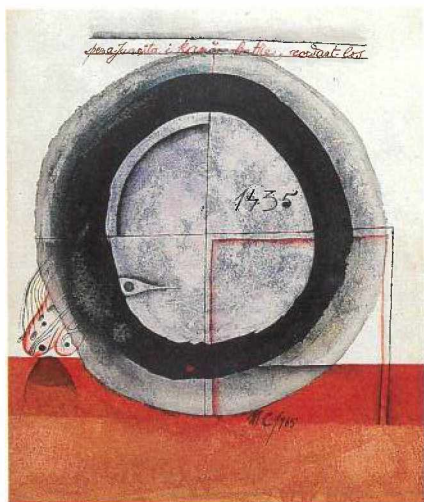
Sanglant. Pastell, 64x48. 1969

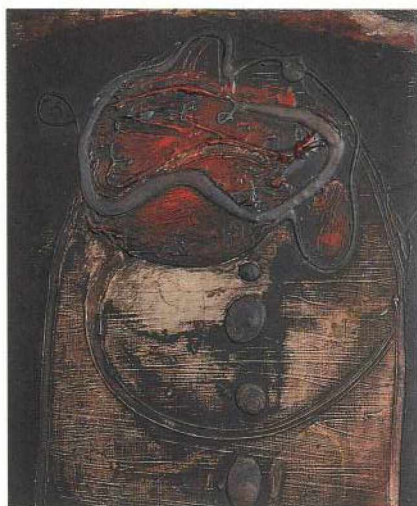
Esquema d'instrumentació barroca. Pastell, 48x62. 1974

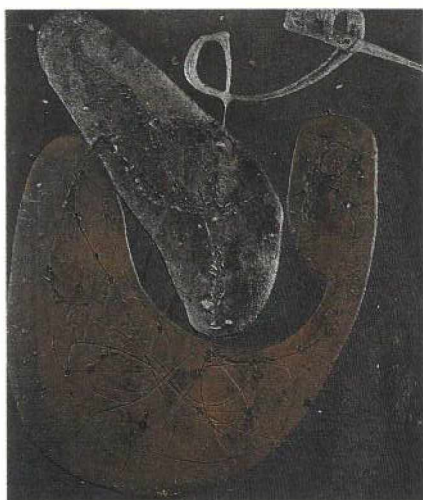
Monocolia Indecente. Pastell, 31x25. 1976

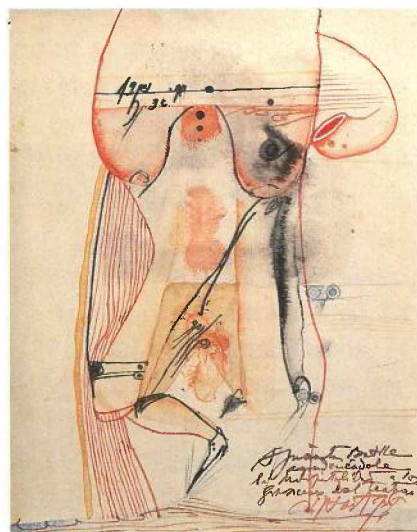
Cercle. Dibuix, 14x20. 1965

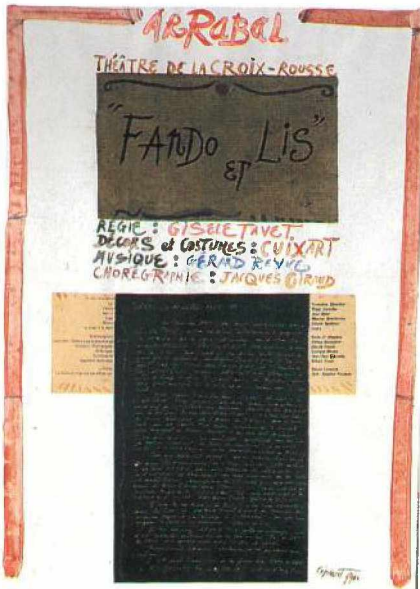
Matèria, Epoca de París. Mixta, 47x56. 1962

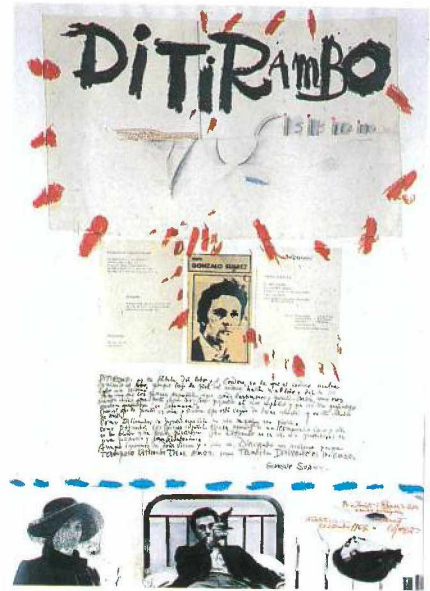
Matèria, Epoca de París. Mixta, 38x50. 1962

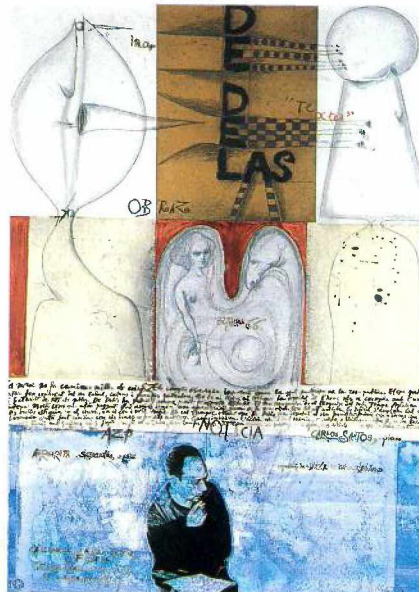
1250 JC. Dibuix a tinta, 19x24. 1962

Cartell de Fando et Lis d'Arrabal. Collage, 100x72. 1966

Cartell de Ditirambo de Gonzalo Suárez. Collage, 100x72. 1968

Cartell de Delas. Collage, 100x72. 1966

CUIXART

BEUTAT, MALIGNITAT I ENIGMA EN CUIXART

La trajectòria de Modest Cuixart és densa i rica com ell mateix. Té moments esclatants, brillantíssims, irrepetibles. Passa per períodes de gran realisme i altres de críptic magisme. Res no és monòton o apàtic, tot el contrari, el seu treball neix d'una abrandada i entusiasta impulsió artística que conjumina l'exuberant, l'epicuri, el sensual, la força de l'esperit i la sensibilitat més ardorosa.

Al llarg de quatre dècades de vida artística intensa ha seguit un prolix recorregut: magicista, informalista, abstracte, neofiguratiu, neorealista... tot ha estat possible en l'obra de Cuixart perquè aquesta és el reflex d'una personalitat plural, inquieta, recercadora, que ha anat canviant com la seva pròpia vida.

Com molt pocs artistes, ha sabut conjuminar les components sobrereals i el món del misteri amb les referències més immediates de la vida quotidiana, per això ell mateix s'ha definit com un «cartesià anarquista», un pintor capaç de compatibilitzar el seny i la rauxa sense fer-los entrar en conflicte.

Quan tenim oportunitat de retrobar el Cuixart «príncep d'un domini sinuós i dilatat que passeja a través de l'obscuritat», com el definí Perucho, o quan veiem de nou aquells treballs de rica i pastosa matèria que Cirlot situà entre el Barroc i l'alquímia, novament se'ns desperta una dimensió sensible, excitant i suggerent alhora, que només Cuixart va ser capaç de conrear amb aquell grau de misteri i profunditat.

En els seus millors moments fa cavalcar la forma i el fons, la idea i la realització, el pensament i l'ofici, la teoria i la pràctica, en una compenetració total. La iconografia antropomorfa, més o menys real, més o menys fantasejada, és expressada a través d'un cromatisme ric, exquisit, dens, barrocat, quasi fosforescent. És a dir, que la conciliació de valors oposats és el que dóna força a unes teles que ens parlen de la vida i la mort, la construcció i la destrucció, la sumptuositat i la misèria, el positiu i el negatiu, el figuratiu i l'abstracte... el diví i l'humà.

Amb el pas dels anys ha anat abandonant les profunditats del misteri, els abismes angoixosos, i tot allò que s'inspira en el necròfil per tal d'exaltar els elements més germinals de la vida, la dimensió exultant i plaent de l'existència a través d'un arquetip gairebé únic i monotemàtic: el rostre i el cos de la dona.

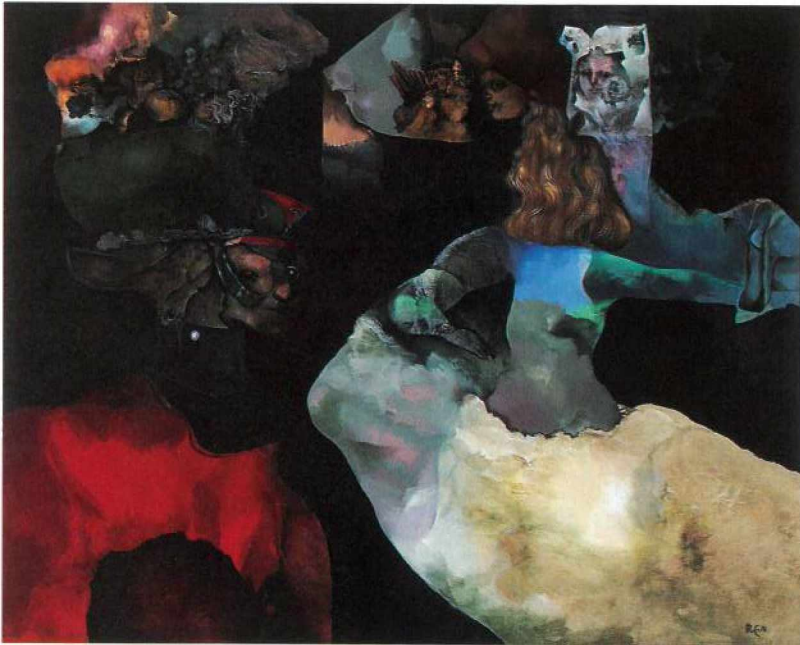
La figura femenina esdevé una mena d'espectre que metamorfosa fins a descompondre-la en un calidoscopi de mil imatges i colors que ben aviat recompon en un joc plàstic indeturable.

Ja no són aquelles nines paoroses i angoixades dels anys seixanta sinó uns éssers fetillers, elegants, seductors, discretament misteriosos, vistos des del vessant de la sensualitat venusiana plens dels gràcils encants de la beutat, lluny de la malignitat, però prop de l'enigma.

DANIEL GIRALT-MIRACLE
President de l'Associació Catalana
de Crítics d'Art

Globus. Aquarel·la, 64x94. 1950

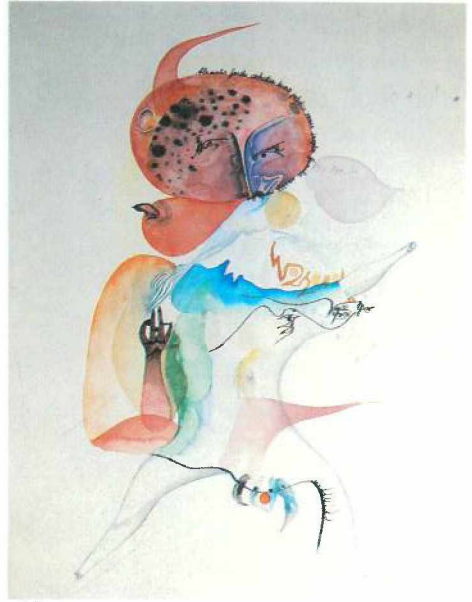

Evocació a Riudellots. Oli sobre tela, 162x130 1976

Tàrradellas

La ment tombé. Pastell, 49x64. 1970

Alnuxis. Aquarel·la, 50x66. 1950

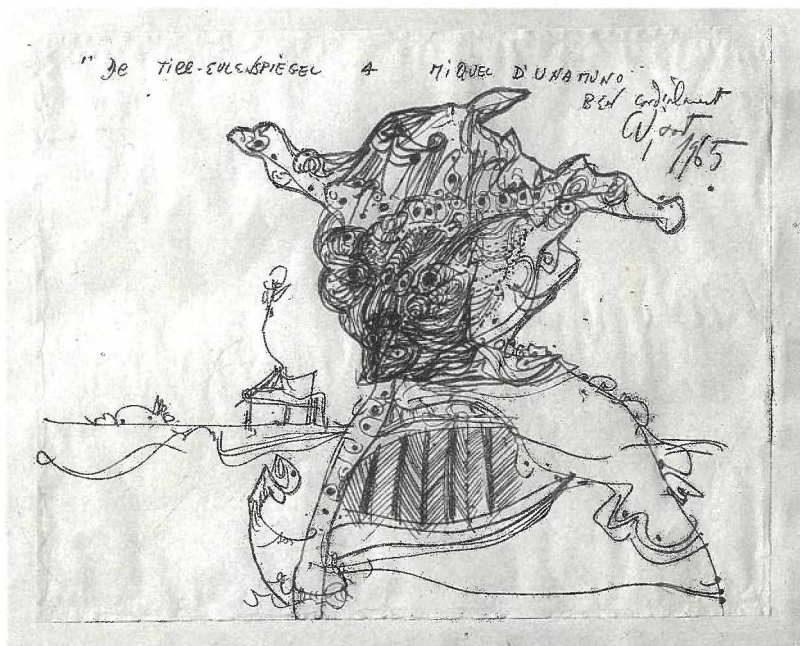

L'incredible Petita Societat. Cera sobre paper, 66x52. 1971

Tàrradellas

A l'amic Ramon Batlle. Dibuix a ploma,
24x32. 1964

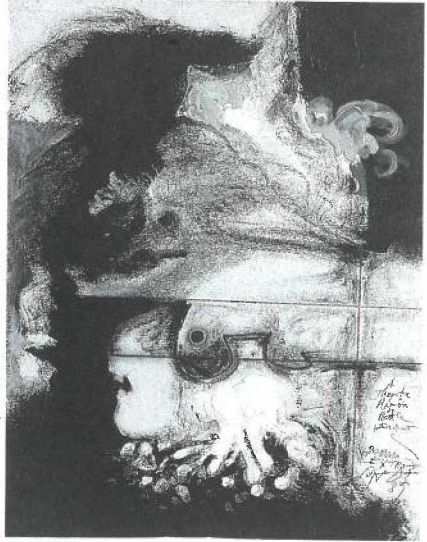

A Miquel d'Unamuno. Dibuix a ploma, 30x24. 1965

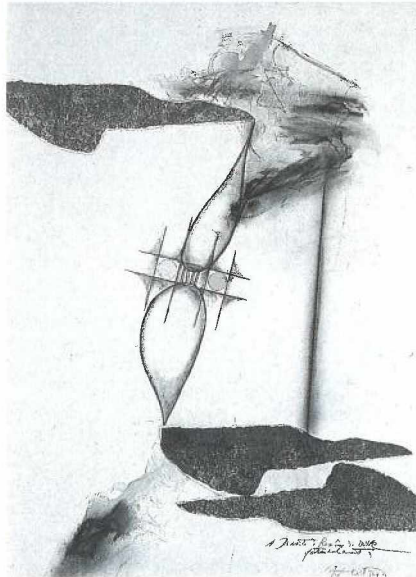
Gaudí

Homenatge a Mercader. Mixta, 80x44.
1979

Romano Extro. Mixta, 52x65. 1983

Pau C. Mixta, 52x73. 1974

D'UNA TRIÁDE

¡Oh, hombre, pon atención!
¿Qué te dice la noche profunda?
¡Yo dormía!
He despertado de un hondo sueño.
El mundo es profundo,
más profundo que un día imaginado.
¡Profundo es su dolor!
pero la alegría es más profunda
que el dolor.
El dolor dice: ¡Aléjate!
¡Pero la alegría necesita toda la eternidad!
necesita una honda,
Profunda eternidad!

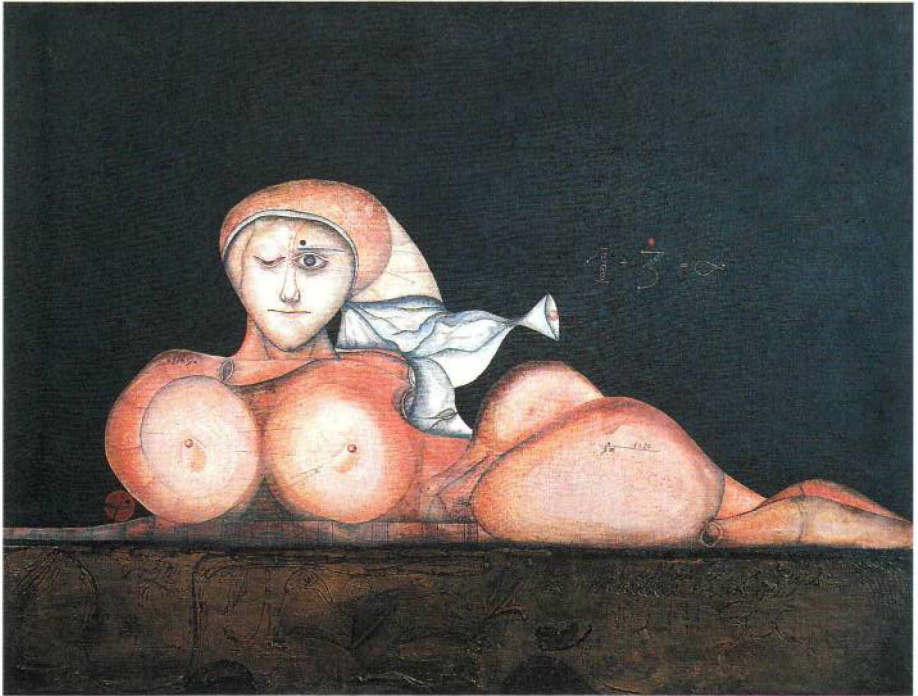
O Mensch, gib acht!
Was spricht die tiefe Mitternacht?
Ich schlief!
Aus diesem Traum bin ich erwawacht!
Die Welt ist tief
und tiefer als der Tag gedacht!
Tief ist ihr Weh!
Lust tiefer noch als Herzeleid.
Weh spricht: Vergeh!
Doch alle Lust will Ewigkeit,
will tiefe, tiefe Ewigkeit!

(NIETZSCHE-MAHLER) III Sinfonia

D'adolescent vaig tenir el plaer de sovintejar el Mas Batlle de Riudellots de la Selva; just per intuir —més tard saber—, que en aquella casa succeïen esdeveniments que s'escapaven de la realitat tèrbola que envaïa l'Estat espanyol i, per capillaritat, de la cultura oficial espanyola, capitanejada per la foscor eixorca i megalítica d'un prosèlit qualsevol del "Movimiento"; invariablement esgarriat per quelcom conegut per Llibertat. Així mateix, d'adolescent, en el mas setcentista, barroc, hi veia pintures contemporànies, corprenedores, inquietants, que no s'adeïen amb el "Fuero de los españoles".

D'adolescent, no hauria dubtat a respondre a qualsevol que m'hagués demanat què desitjava ser de gran que volia semblar-me a en Ramon de Batlle, la seva muller, Juanita Panadero, i en Modest Cuixart; i no d'un en un, ans tots tres alhora, posseint-ne el bo i el millor dels tres. Aquesta circumstància em fa conjeturar amb l'absurditat de voler esbrinar mèrits individuals o jerarquitzar virtuts intransferibles. Més val aprehendre el que Ramon de Batlle, Juanita Panadero i Modest Cuixart, plegats, em regalaren i cercar, àvidament, el ciment aglutinador de tres persones tan distintes.

La clau del misteri la vaig trobar aquesta tardor, mentre retornava a Can Batlle a reviscolar aquells dies d'adolescent impactat per en Ramon, la Juanita i en Modest.

Venus Kebrada. Oli sobre tela, 195x114. 1965

En un dels quadres d'en Ramon i la Juanita, signat per en Modest Cuixart —1965— i anomenat “Venus Kebrada”, campava la formulació de l'axioma. Només calia desentenebrir-lo.

1.3. α

Els estudiosos i coneixedors de les taules de sumar i de les lleis que les regeixen saben que és arriscat donar-la per bona; i no ho és, si la volem equació matemàtica. Bé, cal, per tant, donar-li significats a cadascun dels factors. Els meus significats seran elementals i possibilistes. L'augend I no fa d'unitat i emmascara la frase que Jesús de Natzaret oferí a tothom: “Un únic i nou manament us dono: Estimeu-vos els uns als altres com jo us he estimat”. Per tant, l'Amor compon una part de l'axioma. El sumand 3, ingenu, inqüestionable, emmagatzema els noms: Ramon, Juanita i Modest. Són ells. Tenim, doncs, fins ara, tres amics. Damunt del 3, un punt roig. Sabut és que tots els processos biològics i bioquímics humans volen un enzim o catalitzador misteriós, imprescindible i actiu. Doncs bé, el punt vermell és l'Art.

La barreja de tots els elements esmentats ens portarà el signe hermètic que batejaré amb el mot Tríade, que el diccionari defineix així: “Grup de tres entitats, conceptes, noms, sempre que tinguin entre ells alguna relació que permeti passar de l'un a l'altre, talment que cadascun suposi o inclogui els altres dos”.

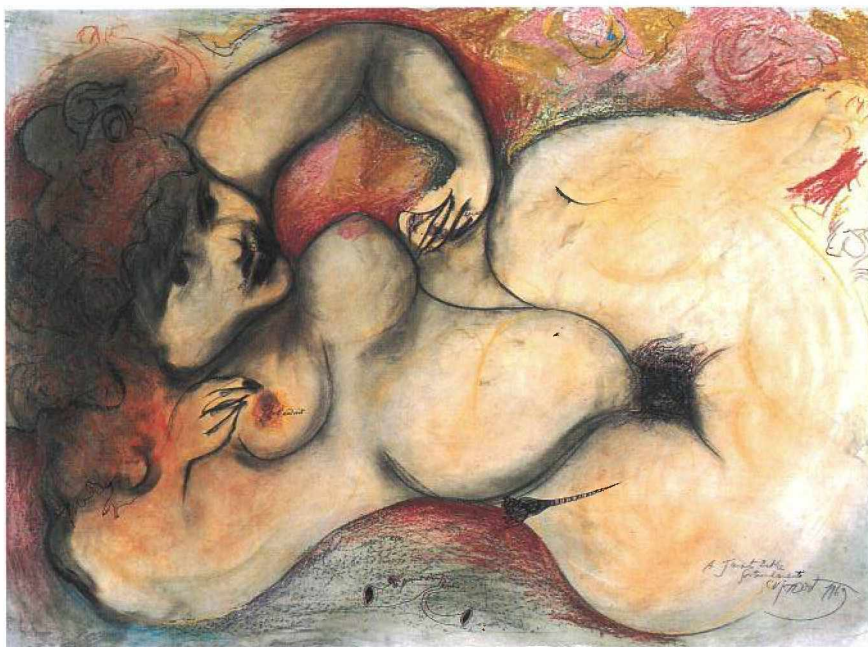
Ja només em resta qualificar la Tríade per tal de fer entenedora la meua addició d'adolescent captivat..

, la Tríade és:

abundant, acollidora, aglutinant, autàrquica, balsàmica, barroca, callantívola, confident, confluent, decent, dilatant, diürna, ecumènica, ensenyada, esteta, eterna, fanàtica, fidel, filantròpica, franca, frugífera, guspirejant, germanívola, harmònica, histriònica, idònia, il.lusionada, insòlita, intraduïble, jocosa, laberíntica, latent, longànime, llesta, llisquívola, melòmana, miscel.lànica, mòbil, nodrissera, nombrosíssima, opima, originadora, penetrant, perturbadora, polida, polítipica, pròvida, pura, quimèrica, rara, refocil.lant remeiera, rutilant, sàpida, sibarita, silvestre, simètrica, solidària, sortílega, tendra, triforme, tuitiva, ufanosa, ungida, vigent, virolada, viva, vulnerant, xalada, xerraire, zelant.

SEBASTIÀ GODAY

Cuixart

Nu. Pastell, 100x72. 1969

Visió Bahiana. Dibuix a tinta, 50x60. 1959

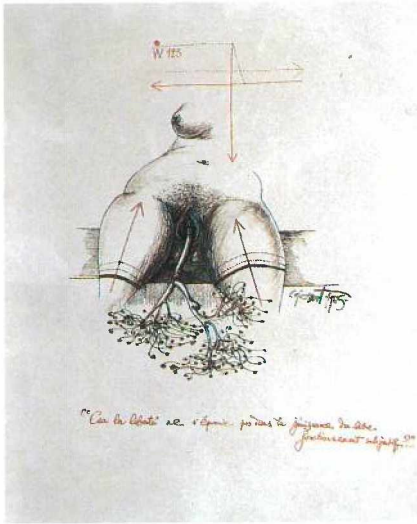

6/50

Vigant

Rostres d'Arkaim. Aiguaforts, 44x55. 1966

Vigant

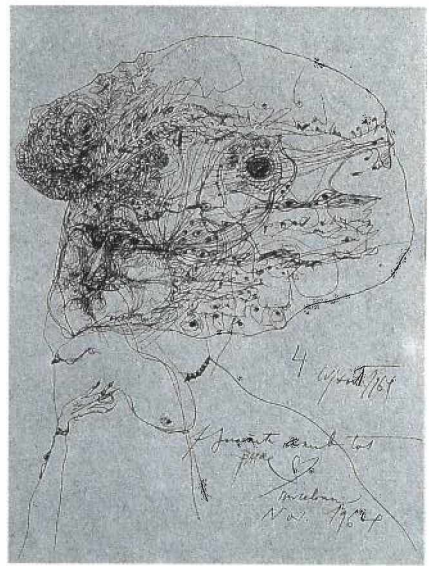
Car la Liberté. Dibuix a tinta, 30x39.
1965

Per en Ramon, en Batlle. Dibuix a ploma,
24x32. 1964

Retrat a Juanita. Dibuix a ploma, 22x23.
1965

A Juanita. Dibuix a ploma, 24x32. 1964

MODEST CUIXART

O LA INDEPENDÈNCIA DEL SENTIMENT PICTÒRIC

Alçant el vel espès de les realitats ocultes, l'home va descobrir, en conformitat d'afeccions, el regal d'artista que hi pot haver dins ell mateix. Aquest ha estat el gran privilegi dels esperits selectes: la facultat d'aturar-se davant el que hi ha de transcendental, de metafísic, en una distància o en un moment inhabituals. El reciximent serà per als qui l'hauran somniat i perseguit.

Cuixart és de la fusta dels grans creadors, dels eximis testificadors d'il·lusions —un Picasso o un Dalí, per exemple— que mai no abdicaren de la seva llibertat, ans varen dirigir l'art per allà on volgueren. Empregueren el camí que els semblà més escaient, sense cap mena de compromís, sense remordiments, sense alterar el curs natural que els movia, posseïen una voluntat franca i forta que podia moure muntanyes i deixar de banda els discursos per a endinsar-se en l'acció.

Des de la panoràmica de quatre dècades de la fundació de «Dau al Set», l'activitat de Cuixart ha anat prenent una mobilitat i una confiança fervoroses. Una obra d'art, però, és sovint el fruit d'una solitud inacabable. No hi ha res de pitjor que la crítica per abordar-la. Si es vol ésser just amb ella, no se la pot copsar d'altra manera que amb una certa discreció i amb una bona dosi d'estimació.

El pintor ha de posseir una gran aptitud per la paciència. Vol arribar allí on el talent en fa la via més impossible. «Ja que aquests misteris de la nostra existència ens sobrepassen —deien Jean Cocteau— fingim, nosaltres mateixos, ésser-ne els organitzadors».

La confluència fortuïta de set camins, de set neguits perseverants, cap a la plaça Molina de Barcelona, féu el miracle de l'estructura del grup «Dau al Set». Hi ha tardes sorprenents que l'atzar assoleix una estrella radiant. En un temps i en un país on la creació artística es sumia en plena letàrgia, fer quelcom, qualsevol fútila o bagatel·la —si s'estava enamorat de l'ofici— havia d'aconseguir una sortida aïrosa. Com a joves, duiem al cor aquell déu secret que és l'entusiasme.

No m'atreviria a dir que Modest Cuixart fos el millor i el més inquiet de tots nosaltres, perquè, aquesta apreciació, cada dia se'm modificava. Depenia, solament, de si les realitzacions que acabava de veure eren de l'un o de l'altre company. La darrera imatge, la més nova, solia ésser la que prevalia. Tots havíem de convenir que —parafraçant Le Corbusier— si la casa és una màquina d'habitar, la pintura ha d'ésser, també, una màquina de pensar l'art.

Del nostre grup, i de la generació d'artistes catalans de la postguerra, Modest Cuixart fou el primer que va veure reproduïda una de les seves obres en un gran *magazine* estranger. Fleur Cowles, que aleshores dirigia a Nova York la publicació «Flair», em va demanar l'autorització d'estampar, en la seva revista, les pàgines del «Dau» dedicades a l'«Oda a Louis Armstrong», de Joan Brossa, i el magnífic dibuix il·lustratiu que l'acompanyava de Cuixart. Potser ell ja no se'n recorda, però, un any més tard, el 1951, junt amb imatges representatives de tot el grup, apareixia novament el retrat cuixartià de l'Armstrong. Aquesta vegada es tractava del llibre «Modern Artists i America», editat per Wittenborn Schultz i a cura de Robert Motherwell i Ad Reinhardt. Fou l'inici d'un periple que, durant quaranta anys, ha anat donant la volta al món.

A la recerca i a la formació de l'artista total, Cuixart no ha deixat de perseguir el risc que busca el risc. A Catalunya, els pintors que no som romànics, som necessàriament barrocs. D'aquest darrer estil, l'Eugeni d'Ors en fa la norma d'una constant cultural. Hi ha obres que es van forjant en la ment i altres que es tradueixen en un sol instant. La circumstància, o la ferida del temps, es converteixen en l'instrument que ve a mesurar la nostra pròpia atmosfera, la intensificació d'unes emocions assumides.

Cuixart té present que cal defensar l'art d'un mateix, com si es tractés de la defensa de l'art de tot el món. I la visió del món, per un artista ha d'ésser forçosament diferent als convencionalismes dominants. Cal aventurar, fins i tot, el dilema de si interessa més la manera de dir que la plasmació de la veritat d'allò que es diu. Aquesta condició inquieta indubtablement els crítics. Els fa rectificar. Ells, que si invoquen la llibertat d'invenció, la voldrien ben encarrilada, sense defeccions. És com una mena de joc del gat i la rata. Quan es vol córrer darrera l'enginy s'acaba arreplegant la beneiteria.

Els poetes o els millors creadors de metàfores —un Oscar Wilde, un Apollinaire, un J.V. Foix, un Cirlot en el cas de Cuixart— són els qui s'identifiquen amb més finor amb les flors que brollen de les mans dels artistes. Molts censors, en canvi, s'acuiten reculant cap a l'avenir, amb els ulls virats vers al passat.

A l'hora en què els estels del capvespre ens fan l'ullet, puc veure l'obra de Cuixart, poderosa, com una saludable facècia. Breughel, Hogarth, Daumier, un Hieronimus Bosch trasmudat, el Dubuffet de «Mirobolus, Macadam i Cia.» es podrien solidaritzar, com avui ja no s'estila, amb la realitat adelitada del nostre pintor. I no volem tampoc deixar de considerar les riqueses matèriques de Jean Fautrier o les laceracions i perforacions de Lucio Fontana que, en la seva cuita cap a l'especialisme i com a gran cirurgia de l'art, arriba fins a explorar les viscères de la tangibilitat pictòrica.

Els pintors poden fer la noblesa cultural d'un país, però mai el seu poder o equilibri. «La glòria és com el centre d'una ona —deia Shakespeare— Una ona que es va eixamplant fins que, a força de fondre's, acaba desapareixent».

Es pot dir, també, que ens cal evitar tota presumpció de voler ésser moderns. No hi ha res més perillós. Es pot caure, sobtadament, en éssers passats de moda.

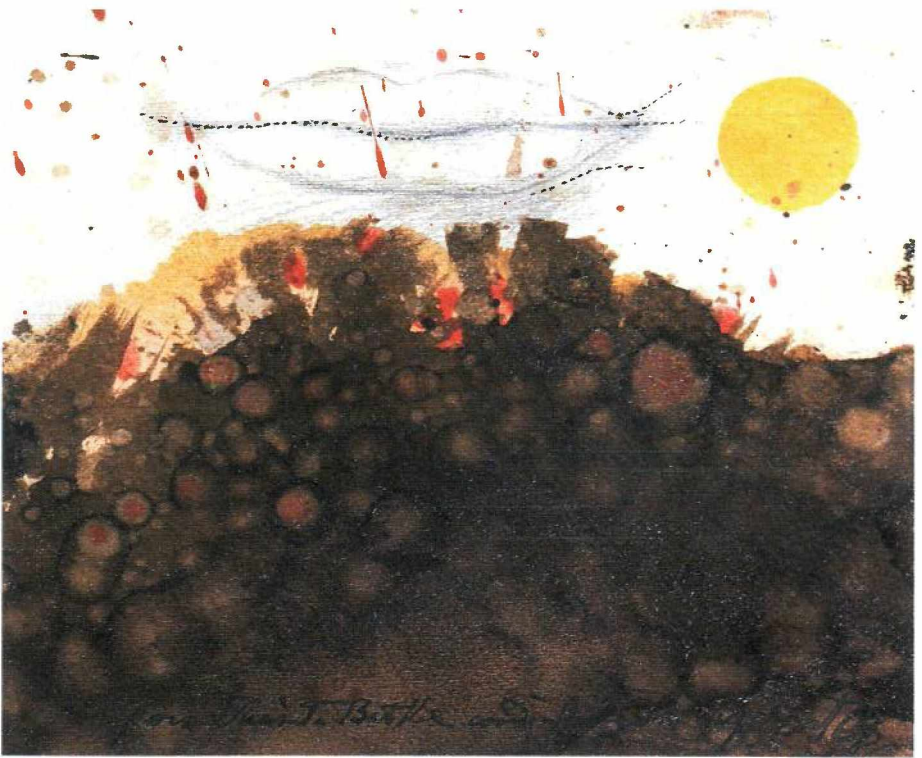
Desvetllar la veritat. Alliberar-se d'estils i de corrents dirigits, de les fires i dels salons, del què diran... Aquesta és la raó de Cuixart: Fer el que vol i quan vol, malgrat l'envit que això comporta.

Màscares, ales, ulls, boques, dents, antenes sobre paisatges fosforescents on brilla, contrastat, un groc difícil. Cal·ligrafies i jeroglífics, a guisa de poemes visuals. Signes de curses astrals i cartografies inversemblants, com invitacions al paisatge. Perfils serens, contra perfils de roques calades ran del mar. Taques purpúries que són com un rastre del batec o del xarboteig de la sang. Esbossos de les fràgils venus de Cranach. Evocacions dels romanços o dels deliris de Brecht, Kafka, Musil, Berg i Webern. Sàtires abrindades de l'expressionisme germànic, que són com premonicions de l'aposta del transvanguardisme.

Una compilació de les respostes de Cuixart no pot oblidar les dones d'uns «Set pecats capitals» reviscolats per Baltasar Porcel. En ells, com es diria, també des de Stratford-on-Avon: «la lletgesa és menys terrible, en un diable, que en la dona». És tot un pandemòniem que ve a fer de contrapès a les hores clares i festejadores de Cuixart.

Cal fer de cada dia una vida: El que ens faria envellir no és anar sumant anys, sinó desertar del nostre ideal. El sol que ens resta ha d'ésser quelcom més que l'ombra d'un vol de gavines deixada per un fugisser raig de llum.

JOAN-JOSEP THARRATS

Llavis. Mixta, 14x12. 1968

Autoretrat. Dibuix a llapis, 45x32. 1970

Retrat de Ramon. Dibuix a llapis, 45x32.
1970

Per sobre de tot hi ha el temps que ens jutjarà a nosaltres, les nostres vides i les nostres obres. El que és segur és que molts no hi serem presents.

CUIXART
Palafrugell, agost 1971

Cuixart

RIUDELLOTINES EN DO MAJOR

ALOKIGUS NALTER ET VITANDIS DIGNO ETIENTIA. També et pots trobar que les reines siguin prostitutes del gran regne. Eslàvia de Dinamarca, el Torus Supraorbitalis se'l menja a poc a poc. Els ferrocarrils tenien molta neu a les banyes del vespre. Les grans cuixes de les dones ardents esdevenien imatges perdudes. Sols la tímidesa tenia una ala perfumada al capvespre del desig casual. També les flors es recollien tendrament en el fons dels armaris. El cèrvol venia de molt lluny, com un crit adolescent. Els llavis de gel són de foc.

FETS I MIRADES DE RAMON DE BATLLE

CRINÒLIA
ESNESPRE
DAU AL SET
NEGUIT
LLUM D'AMOR
AVANTGUARDA
CARLES SANTOS
LUMIA DELS VENTS
TROC DE TRUC
DITIRAMBO
VESTIGI ITÀL·LIC
GUSTAVE EIFFEL
EIFFEL DE BROWNTONE
GONZALO SUÁREZ
RENÉ DROUIN
JEAN ASTER
i FERNANDO ARRABAL
ANTÍGONA
BALLETS MODERNS
PARÍS CHEREAU
GISÈLE TAVET
i JEAN ASTER
AMB EL BRAÇ DRET
DE PLATA
i EL CERCLE DE
TEATRE LLATÍ
REGÀS, ÒMNIUM.

TAR I FANDO ET LIS

En un moment de silenci es desploma una nina amb la porcellana dels llavis esquerdat.

Ramon, no donis veus del fet. La sang ensalivada no és més que l'esquena del teu fidel gos mort. En el fons del nostre pou, hi són totes les partitures insospitades.

Amic, és evident que res no és al seu lloc, ni la mateixa vida, ni l'art ni l'amor.

Quan tornaves de Nova York, com un altre Albert de Broglie, per exemple, malgrat el silenci blau de les teves parpelles, la vida era prop de la mort com el marbre i el color de l'oli d'oliva.

Juanita, el teu amor aquesta nit debuta amb un maquillatge de Massine i al dia següent, besa les cordes del violoncel de Pau Casals. Tot ho estimes, fins la fertilitat del dubte.

Com a home, tens el cor d'or, i com a cor tens un home elegant. Tens la dignitat dels prínceps que viuen per la vida. Ara.

Els amics Chopin i Malher, m'han donat records per a tu.

Obvis són els meus perquè estan encara molt a prop.

Cuixart
Palafrugell, dissent de març de 1988

TRADUCCIONS

De gratificante y agradable definiría yo, con la perspectiva que da el tiempo, la sensación que experimenté al entrar por primera vez al Mas Batlle de Riudellots de la Selva y descubrir el tesoro que hoy, en parte, se reúne en «Les Bernardes». Fue un día de los que dejan huella.

Por de pronto, querría destacar la complicidad de pensamiento que unió en estrecha amistad a Ramon de Batlle, a su mujer, Juanita, y a Modest Cuixart. Cualquier pretexto les incitaba (música, teatro, literatura, paisaje...) para influirse, crear y sorprender con una obra que ahora, por primera vez, podemos disfrutar extramuros de Can Batlle.

La colección de los De Batlle nos permite percibir, en toda su trayectoria, la obra artística de Modest Cuixart: épocas, caligrafías, imaginación, técnicas, colores, imágenes, poesía, incertidumbres, divertimento y todo lo que la obra de arte nos sugiere y nos glosa y que cada cual, a su libre albedrío y fruto de un resultado introspectivo, traduce e interpreta según lo capte. Ni que decir tiene que Modest Cuixart es ya un capítulo brillante en la historia del arte catalán.

También quiero agradecer la generosidad demostrada de Juanita de Batlle, quien, al difundir su colección particular, contribuye a acreditar la labor de «Les Bernardes» y la de la Diputación de Girona, y corrobora el hecho de que una colección privada pueda ser compartida por un público que quiere, día tras días, afianzarse y profundizar en el mundo cultural.

JOSEP ARNAU FIGUEROLA
Presidente de la Excm. Diputació

UNA FUERZA CREADORA PERMANENTE

Es oportuno preguntarse periódicamente sobre la función que tienen en nuestra civilización las actividades y las organizaciones que hemos creado. Es un mecanismo necesario para contrastar si aquello que fue interesante en un periodo determinado sigue arraigado en la realidad o si bien ya es un recuerdo perdido.

Como es lógico, una de las cuestiones ineludibles en este esfuerzo permanente de actualización es precisamente preguntarse sobre la función del artista, el cual creo que hoy, igual que hace siglos, es aquel —de entre nosotros— que es capaz de sorprendernos continuamente con obras que nos descubren el sentido profundo de las cosas y que a través de sugerentes síntesis o de arriesgadas exploraciones nos señala los latidos íntimos de lo que somos o de lo que seremos.

¿Puede extrañar a alguien que la función del artista figure con una importancia prioritaria en cualquier sociedad mínimamente estructurada? Pero esta

función, ¿puede justificarse solamente por momentos de genialidad o por el contrario tiene que ser constante? Evidentemente lo que valoramos de un artista es que su sensibilidad y fuerza creadora sean importantes y que las ejerza de forma permanente.

No es sencillo, ni fácil. Por eso en aquellas individualidades como la de Modest Cuixart, que nos ofrece el atractivo espectáculo de una trayectoria creadora que se realiza día a día, consigue una valoración positiva en Cataluña y en los ambientes internacionales de pintura.

Este es un artista imprevisible, vivo, indómito, apasionado, que vuelca su curiosidad sobre todas las cosas del mundo y nos da su personal visión fruto de una magnífica capacidad de sorprenderse y sorprendernos, que cierra y abre etapas continuamente y que desearía —como todos— poder entender las razones profundas que mueven a cada persona y que en este ejercicio nos proporciona pistas muy útiles. A su alrededor queda clara la función de lo que es un pintor para una sociedad.

JOAQUIM FERRER
Conseller de Cultura
de la Generalitat de Catalunya

Esta exposición que ahora presentamos en «Les Bernardes» es un homenaje a la obra pictórica de Modest Cuixart, pero lo es también a la labor callada y constante de Ramón de Batlle y su esposa. Porque sin el uno o los otros no habría sido posible.

Todo el mundo conoce la obra de Cuixart. Empezó muy joven. Con entusiasmo, con fuerza, con la técnica y la formación precisas, y también con unas ideas propias y distintas que no seguían las corrientes establecidas. Uno de los pocos pintores que avanzaba contra corriente. Que sabía qué quería y cómo lo quería. Un hombre y una obra aceptada sólo por una minoría, en aquellos años grises y difíciles en que la Cultura tenía que ser uniforme por disposición oficial.

Ramón y Juanita de Batlle también empezaron muy jóvenes; unos enamorados del arte, vivieron en el arte y por el arte. Como dos aventureros se arriesgaron en este mundo adentrándose, inmergiéndose, hundiéndose en aquellas actividades por aquél entonces prohibidas, o incomprendidas, o rechazadas. Llevaron a cabo proyectos maravillosos, impensables en otros lugares y circunstancias. Fue en Can Batlle donde se estrenaron obras de teatro de autores no permitidos, donde se celebraron conciertos nunca oídos, donde se adquirió obra plástica de vanguardia. Donde se protegió y se dió acogida, en definitiva, a aquellas manifestaciones artísticas que venían de otro universo más amplio, más abierto y más culto.

Cuixart

Y es a través de las conversaciones apasionadas con la Juanita, de la personalidad única y compleja de la casa y de la visión de la obra de Cuixart que contiene, que podemos entrever este mundo exquisito, tan rico y tan sereno como una sinfonía de Mahler.

MARIA-ISABEL CASAL I FÀBREGA
Directora de la Casa de Cultura

Ante esta exposición de obras de Modest Cuixart de la colección de los De Batlle de Riudellots, me gustaría hacer tres reflexiones independientes pero que, a la vez, están relacionadas entre sí.

En primer lugar, quiero referirme a la figura del coleccionista de obras de arte como defensor de nuestro patrimonio cultural; más allá de sus pasiones para reunir entorno suyo el hecho artístico, pienso que el coleccionista transmite a la colectividad la necesidad de conservar, valorar y considerar la creación pictórica como símbolo cultural del presente que se proyecta hacia el futuro. Cuando este coleccionista —como es el caso de la colección que presentamos— concentra su actividad en un autor determinado, aún contribuye más a enriquecer a lo largo del tiempo el conocimiento de una actividad artística.

En segundo lugar, y esta reflexión es consecuencia de la anterior, me gustaría referirme a la exposición que nos permite ahora, disfrutar de la contemplación de estas obras de Modest Cuixart, datadas entre el año de la fundación del grupo «*Dau al set*» y la década de los setenta, período cronológico que abarca el paso del magismo surrealista hasta la ambientación pictórica de un mundo cromático que sirve de base para la aparición de sus clásicas figuras, pasando por épocas de creación textural y de collages. Un ejemplo, en definitiva, de como la relación entre un coleccionista y un artista puede devenir un camino paralelo de seguimiento y de relación compartida.

Finalmente, si el valor de la colección se añade al del autor —ejemplo que atestigua la internacionalidad del arte catalán contemporáneo— hay que introducir como último elemento que da relieve a esta muestra el hecho de que se presente en el marco de la Casa de Cultura de Les Bernardes, hecho que considero un ejemplo de espacio de dinamización descentralizada, y que es uno de los objetivos y uno de los retos prioritarios de la cultura catalana de hoy.

Coleccionista, colección y espacio otorgan al hecho artístico categoría de intercambio cultural y comunicación entre el público y la obra de arte.

JOSEP MIQUEL GARCIA
Coordinador del Servei d'Arts Plàstiques
del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya

A JUANITA DE BATLLE, UNA PERSONA LLENA DE CUALIDADES

Juanita de Batlle es una mujer de una elegancia fascinante, de un impecable buen gusto, que posee una gran simpatía, una admirable fluidez de ideas, un gran aplomo, una enorme reverencia, una sutil argumentación y un estilo sereno y cuidado. El día que la conocí me despertó un gran interés, supongo que como a todos los que la ven por primera vez. Su vestido y su figura eran dignos de atención. Llevaba un sombrero con un fleco que le caía sobre la frente; los ojos, de una ternura encantadora, miraban airosamente, los párpados ligeramente azules.

Después de algún tiempo, aleccionado por los hechos, debo decir que Juanita de Batlle posee una fuerza vital irreprensible. Continúa, con gran esfuerzo y dedicación, una actividad maravillosa que ya había empezado con su marido hace más de treinta años: ayudar a los jóvenes creadores a realizar su trabajo.

Cuando habla del que fue su marido, Ramon de Batlle, adquiere una exaltación expresiva de gran tono y enriquece su recuerdo con los mejores elogios: un mundo interior lleno de experiencias gozosas, tiernas y serenas.

Ramon de Batlle fue un hombre extraordinario. Dedicó toda su vida, con vocación y riesgo, a dar a conocer ampliamente las manifestaciones artísticas más vanguardistas. Su casa, una enorme masía construida a principios del siglo XVIII, fue escenario de innumerables representaciones artísticas. Allí se interpretó, por primera vez en España, la obra de Fernando Arrabal «*Fando et lis*», por el teatro de la Croix Rousse, de Lion; se ejecutaron las composiciones musicales Obraz, Imago de José Luis Delás, y la obra de Javier Turull «*Trama 12 x 12*»; se proyectó también «*L'últim any del 68*», una serie de extraordinarias películas realizadas por Premier Plan, que animaba Bernard Chardère. Estas y otras actividades han dado vida a la casa solariega, transformada en 1969 en Fundación artística. Ahora es un suntuoso museo. En el jardín, entre paterres, hay esculturas de Marcel Matí, Medina Campeny y un gran mural cerámico de Guinovart, a manera de biombo, a lo largo de la piscina. En la casa, un buen número de objetos decoran las paredes, desde maniqués de Mendes a desmontables de Berrocal, y desde obras de Charreau, Hernández Pijoan y Otto Cavalcanti hasta las creaciones electro-artísticas de Cowalski o las sillas inútiles de Aulèstia. Pero la obra más destacada es, sin duda, la del gran pintor catalán Modest Cuixart. Allí pueden admirarse algunas de las mejores obras que ha pintado este extraordinario creador a lo largo de su trayectoria artística.

Cuixart ha tenido siempre durante muchos años una gran amistad con esta familia. Una amistad ahora simbolizada por Juanita y la forma con que admira y

ama a su obra. El pintor obtiene del entusiasmo de Juanita un firme apoyo moral que le sirve, indiscutiblemente para seguir su camino.

MODEST CUIXART: una pincelada precisa y lujosa.

Lleno de sinceridad, orgulloso y humilde al mismo tiempo, el arte refinado de Cuixart consigue unas obras de abundante belleza, cargadas de intuición y llenas de imaginación. Con su sensible pincelada transforma una realidad profunda, una vida rica, una modalidad intrínseca de su sentimiento en una dispersión de colores ardientes y formas sensuales. El pintor avanza, sin distanciarse de la mayoría, con sutileza, experiencia y elegancia hacia el futuro.

El nuevo sentido de la evolución creadora de Modest Cuixart se muestra como una expresa denuncia del conocimiento superficial de las cosas. El arte, dice Cuixart, ha de ser una máquina de hacer pensar para vencer al conformismo. Y añade la definición de Marcel Michand: el arte es un grito en sus inicios y después se convierte en un estilo, en un cadáver. El pintor no ha dejado de gritar, no quiere retirarse al silencio o a la contemplación del vacío. Considera puro masoquismo la preconización de la muerte del arte o simplemente anunciar una crisis insuperable del mismo. El arte de Cuixart tiene un valor auténticamente revolucionario. El pintor define la abstracción como forma siempre inherente a la creación artística, que permite al creador la posibilidad de enfrentarse a la naturaleza.

Poco inclinado a explicar siempre la misma novela, Cuixart, dotado de una extraordinaria inquietud creadora que le mantiene en una constante evolución, ha creado un rico simbolismo que se expresa íntegramente en la figura humana. Una necesidad imperiosa que le comporta una extensísima gama de matices y de insinuaciones: la mujer como «leit motiv».

Cuixart ha saltado una valla para entrar en una mansión y recomienda para cenar perdices rellenas de col y merluza al vino blanco con «rossinyols».

CARLES POY

LOS LAZOS DE LA AMISTAD

Una lágrima resbalando por la mejilla del rostro angustiado de Modest Cuixart aquel 5 de agosto de 1985, cuando llevaba a hombros, junto con otros, el cuerpo sin vida de su amigo Ramon de Batlle, podría ser la perpetuación de la imagen de una amistad mutua que en aquellos momentos entraba de lleno en la historia y hechos, creadores de nobles sentimientos.

En torno a la obra de Cuixart se han escrito artículos, publicaciones y libros. El proceso y seguimiento

humano del artista queda a menudo en segundo término delante de la magnificencia de la obra. Cuando se escriba la biografía completa de Modest Cuixart, será preciso dedicar un vasto capítulo a la importancia e incluso influencia que ejerció sobre él su amistad con Ramon de Batlle, tan plenamente sostenida.

Can Batlle de Riudellots de la Selva fue para Cuixart algo más que un lugar donde ir a pasar aquellas tan prodigadas veladas artísticas. Escenario de grandes conciertos —Ramon de Batlle amaba íntimamente la música—, nos acordamos de los de Xavier Turull y de Montsalvatje, entre tantos otros. Representaciones de obras diversas o fragmentos de Arrabal con la presencia del autor y las primeras películas de Suárez. Recitales de poemas, presentaciones de artistas y una ilusión desgraciadamente frustrada: la de la creación de una fundación Batlle, que sin duda hubiese ahondado fuertemente en el mundo del arte.

En estos encuentros, Cuixart era aparentemente uno más. Pero había participado junto con Ramon de Batlle en su preparación y en los contactos con quienes acudían a ellos. El pintor iba con frecuencia a Can Batlle, incluso por largos períodos, como quien se dirige a un refugio, santuario o centro espiritual para reencontrarse, puesto que de las conversaciones mantenidas con los amigos surgían nuevas perspectivas, nuevas ilusiones, tanto artísticas como humanas.

Escribir este capítulo supondrá relatar la historia de una amistad.

Cuixart y Ramon de Batlle. O Ramon de Batlle y Cuixart. Dos personajes que, cada uno por su propia personalidad, pueden llenar páginas de hechos y consecuciones, realizaciones y sueños y que, al encontrarse —inevitablemente o por suerte—, crearon un complejo humano muy importante, dadas las aportaciones, a veces distintas, pero siempre complementarias en apariencia, que encajaban para conseguir el todo.

Entre los detalles en común, cabría destacar la caballerosidad, este don agradable, preciso, como conocedores de la oportunidad de una acción, una palabra, un gesto.

No hay una fórmula determinada o preconcebida. La amistad, como el amor, se siente y basta. Como una composición incorpórea, esencia de sentimientos y del espíritu. En ellos la amistad fue como un trasvase efectivo, del uno al otro, para acudir a reintegrar sentimientos y realizaciones que, por un motivo u otro, hubiesen podido disminuir, y de este modo han podido fluir. Para ellos, más que homenaje, fue como una sumisión fácil, sin darse cuenta de ello, porque salía de los propios sentimientos encontrados.

¿Cómo empieza una amistad? Puede ser en un encuentro circunstancial, unas palabras o un percibirse de que hay puntos de coincidencia, o al menos de respeto y comprensión de las distintas opciones, que terminan compartiéndose ¡ amoldándose.

Era el año 1950. Ramon de Batlle llevaba a cabo la decoración de un bar llamado «San Diego» de la Via Augusta, en Barcelona. Entra un hombre, y al ver la obra, se interesa por ella y por el que la dirige. En aquel momento, Cuixart, visitante, demostró su aprobación, y Ramón de Batlle hizo los comentarios pertinentes. Ya siempre sería así... Y allí, por las noches, hablando de arte y también de otros temas, pasaba las horas, hasta que llegaba el sereno y, mientras pedía un carajillo reconfortante para continuar con su trabajo, les explicaba que tenía una sobrina que estudiaba canto, que lo hacía muy bien y que algún día la conocerían. Más para complacer al buen hombre que por interés o curiosidad, le preguntaron quién era aquella sobrina cuya que iba para gran cantante. «Se llama Montserrat Caballé», respondió el sereno tímidamente.

Un suceso del principio de su amistad. Por su temperamento, sus relaciones, viajes, el estar presentes en los lugares más impensados en los momentos decisivos, su repertorio de anécdotas es amplio, sólo superado por las propias realidades que iban tejiendo, muchas de las cuales han querido compartir con otros.

Compaginaron anhelos, inquietudes y realizaciones. Recordemos que en una biografía es necesario consignar la presencia y aportaciones de Modest Cuixart al mundo del teatro, en muchas ocasiones conjuntamente con su amigo Ramon de Batlle. Representaciones en Méjico de «El perro del hortelano» de Lope de Vega, con decorados de Cuixart y esbozos de Ramon de Batlle, la amistad conjunta con Arrabal y con tantos otros.

Ramon de Batlle fue además un promotor dentro del mundo del arte; abrió en Barcelona la galería Joan de Serrallonga y fue durante largo tiempo presidente del Rotary Club de nuestras comarcas.

Can Batlle ha sido un lugar acogedor para todo tipo de manifestaciones culturales y artísticas, como si de un templo pagano se tratase, del que Ramon de Batlle fuese el sumo sacerdote y Cuixart aportase la magia silenciosa de su espíritu hecho colores, salidos de una receta de brujo o de un cuento de hadas, jugando a formas e ilusiones.

Ramon de Batlle, gran coleccionista de arte, sintió admiración por la obra del artista y veneración por la persona, por lo que gran cantidad de cuadros de Cuixart pasaron a Can Batlle. Una auténtica selección que ahora podrán admirar y considerar quienes acudan a esta muestra que se presenta en «Les Bernardes» de Salt, organizada con gran acierto por la Dirección, con el patrocinio de la Diputación de Girona.

MIQUEL GIL I BONANCÍA

RAMON

Quiero hablar de Ramón de Batlle porque nunca me he encontrado a una persona más enamorada de la Belleza. Ramón era músico, decorador, hombre de teatro y mecenas. Era la cortesía, la flema, la meticulosidad y la bondad. Jamás desayunaba para no mezclar el sabor del tabaco de pipa con nada sólido. Se alimentaba del aire siempre que estuviera bien presentado y su deporte favorito era la vida. En veintiuna noches cuajadas me acercó a su universo y el penúltimo día, como quien regala un corazón, me entregó su tarjeta donde se recogía en un pequeño plano, la localización exacta en su casa de Riudellots de la Selva, como un castillo en remanso. Y cuando al cabo del tiempo la conocimos y la habitamos, me encontré con el hogar más hermoso que nunca ví.

Un día de verano del año pasado, Ramón se fue para siempre mientras Juanita le inundaba la casa entera de Bach.

Estos jardines están inspirados en el jardín y el bosque de Ramón i Juanita de Batlle y son pequeños poemas luminosos que compuse al principio del otoño de 1985 y que transcribiría a la pintura este último verano.

ANGEL COMPAIRÉ

SIETE CUIXARTS, POR LO MENOS

Estado de la cuestión

Habría dos maneras, igualmente empobrecedoras, de enfocar a Cuixart: la debeladora, al estilo de un conocido libelo del admirado Alexandre Cirici («Cuixart, encarnació de la dreta»), publicado en *L'art català contemporani* y la panegírica, fruto de una visión puramente superficial y acrítica.

Por suerte, Cuixart es mucho más que todo eso: rico en matices, multifacético, inquieto y plural; interroga a todo el mundo, rompiendo clichés y destruyendo lugares comunes.

Su arte es como un calidoscopio, lleno de colores y de sorpresas, de formas y cantos insólitos, siempre rico en mórbidas (en el sentido italiano del término) e inesperadas iconografías, encantador e inquietante al mismo tiempo. Siempre uno y diverso. Habría, probablemente, entre muchos otros, siete Cuixarts, por lo menos.

Un Cuixart histórico... y mágico

Ya sé que, tratándose de Cuixart —o de cualquier pintor viviente—, aludir a su carácter histórico puede

parecer o excesivamente cerrado o demasiado fetichista. Pero, ¿quién puede dudar de que nuestro pintor es ya una referencia absoluta de la historia de la pintura catalana, española y europea? Y no sólo por su vinculación con «Dau al set», sino por todo lo que ha hecho después. La artigrafía, unánimemente, le ha concedido un papel de excepción, aunque algunos aspectos de su popularidad artístico-social nos puedan resultar chocantes.

Por otro lado, el apasionamiento histórico e histórico que Cuixart puede despertar puede simbolizarse, todo en un mismo saco, en literarios y hagiográficos comentarios, en documentos, sólidos y sugestivos estudios o brillantes, curiosos y no negligibles panfletos como el del que fue presidente de la Asociación Internacional de Críticos de Arte, además del más admirado, solvente y llorado crítico de arte de nuestra tierra.

Alexandre Cirió, en el texto citado —a continuación de otros, también excelentes, sobre el pintor—, practicaba una fácil y alambicada reducción entre Cuixart, Nietzsche, Sade y la violencia, el sadismo, el erotismo, el elitismo, la irracionalidad y la derecha. Un cóctel quizás plausible, por lo que a algún ingrediente se refiere. Pero también muy pesimista, fruto de nuestro puritanismo judeo-marxista-cristiano, demasiado atento a la culpable noción de pecado, propia también, por ejemplo, del secretamente deseado (por este tipo de puritanos) *background* «saloniano» de Pasolini.

Y esto porque, precisamente, puede devolverse la pelota a unas tesis parecidas —aunque sea difícil verlo— diciendo que magia y esoterismo y sadismo —entendido como expresión de la libertad cultural— constituyen la prenda mayor de la liberación, personal y social. Y porque, al contrario, una lectura creativa y no literal tanto de un Nietzsche como de un Sade nos pueden dar un «optimista» antídoto de la antesala científica de cualquier tipo de gulag. Magia y erotismo —ingredientes de la obra de Cuixart— pasan a ser, pues, un reflejo liberador de la protesta, del humano, del antiautoritario y creador.

Un Cuixart erótico

Precisamente, en contra de las ingenuas, bienintencionadas y, en el fondo, puritanas reflexiones de Cirió, ha de reivindicarse la dimensión erótica como una de las grandes aportaciones, liberadoras y plásticas al mismo tiempo, de la práctica artística de Cuixart. No se trata, naturalmente, de un erotismo de «boudoir» o de una pura mecánica formalista, sino de un maravilloso y vital lubricante, que puede ser terrible, profundo e incluso trágico.

Un Cuixart plural

Pero la pintura de Cuixart aporta muchos más ingredientes que lo anteriormente glosado. Es, como decíamos, al mismo tiempo uno y plural, multifacético. Hay aristas que una vez han descubierto su estilo, su pequeño o gran mundo, le permanecen fieles para siempre. «Aburridamente fieles», podríamos apostillar. Cuixart, sin embargo, ha sumido el difícil riesgo de la evolución, del cambio, de la transmutación. Adopta —haciéndose los suyos— diversos estilos: del magismo al naturalismo informalista, de la figuración a la deformación expresionista.

Se suceden técnicas y procedimientos: de la más estricta y artesana pintura —¡el sensual oficio que siempre ha demostrado!— al collage y al rascaje, del objeto a la cerámica, del grabado al vestuario teatral.

También son varios sus registros: esotérico o lírico, refinado o brutal, decorativista o esencial. Siempre un mismo Cuixart, brutalmente o exquisitamente pictórico.

Un Cuixart artesano

Cuixart, moderno y heredero de siglos de pintura, es tan enemigo de reducciones paupérrimas como de academicismo exangües. Cuenta el oficio, la dimensión artesana, el trabajo, la cualidad —aspectos a menudo difamados dentro de la teoría más ortodoxa del arte contemporáneo—, pero también la idea, el concepto, la inteligencia.

Un Cuixart sabio

Porque Cuixart, aparte del oficio, aparte de ese «aculturismo» artístico del que tanto se ha abusado, aporta también la sabiduría pictórica. No sólo el instinto, sino la más refinada y agradecible aportación de la cultura, escrita, histórica o visual.

Sus pinturas, desde esa perspectiva, admiten —y es un estudio por hacer— una riquísima posibilidad de lecturas y referencias: cultura oficial y paralela, ciencia y magia, individuo y colectividad, historia sincrónica y asincrónica.

Un Cuixart gentil

Como es bien sabido, ocurre a veces que hay una disociación sorprendente entre el artista y la persona. Una práctica tan maravillosa como el arte puede engendrar verdaderos monstruos de egoísmo, narcisismo e insensibilidad.

Pero en Cuixart hay una rara y sutil concordancia entre persona y artista; entre la cualidad artística y la

qualidad humana. Es sutil por su pintura, de la misma manera que es exquisito de trato, conversación y formas de vida.

No es raro que coincidiese, dentro de una extraña concomitancia que solo de tarde en tarde se produce, con Ramon de Batlle, el cual, con su sensibilidad, generosidad y vitalidad, pudo incidir en una obra de arte fruto de la amistad y del compartir vivencias.

Un Cuixart terrible

«Terrible» en el sentido de formidable, no en el de espantoso. Un Cuixart plásticamente áspero, expresivo, de una sorprendente grandeza creativa. El Cuixart de las fabulosas piezas de la colección Morgan, recientemente recuperadas por el artista, que por sí solas justifican una biografía artística completa, permitiendo contemplar de manera más benévola ciertas frases o tentaciones en forma de reiteradas iconografías femeninas.

Y el Cuixart siempre creador, renovado y viviente —el de la «séptima juventud revolucionaria», como diría él mismo— que todos deseamos y admiramos: el de los tiempos de Lión, de Ramon de Batlle o de ahora mismo.

JAUME FÀBREGA

CUIXART: BELLEZA, MALIGNIDAD Y ENIGMA

La trayectoria de Modest Cuixart es densa y rica. Tiene momentos brillantes, irrepitibles. Pasa por unos períodos de gran realismo y por otros de encanto críptico. Nada es monótono o apático, al contrario, su trabajo nace de un impulso artístico vital y entusiasta que combina lo exuberante con lo epicúreo y lo sensual con la fuerza del espíritu desde una acusada sensibilidad.

A lo largo de cuatro décadas de intensa vida artística, ha seguido un personal y prolijo recorrido: mágicismo, informalismo, abstracción, nueva figuración, neorealismo... Todo cabe en la obra de Cuixart, porque es el reflejo de una personalidad plural, inquieta, investigadora, que ha ido cambiando, al igual que su propia vida.

Como pocos artistas, ha sabido cruzar los componentes sobrerreales y el mundo del misterio con las referencias más inmediatas de la vida cotidiana; por ello, él mismo se ha definido como «un cartesiano anarquista», un pintor capaz de relacionar el «seny» y la «rauxa» sin que éstos entren en conflicto.

Cuando tenemos oportunidad de reencontrar el Cuixart «príncipe de un dominio sinuoso y dilatado

que pasea a través de la obscuridad», como le definió Perucho, o cuando volvemos a ver aquellos trabajos de rica y pastosa materia, que Cirlot situó entre el Barroco y la alquimia, nuevamente nos aparece un mundo que, a la vez, es excitante y sugerente, y que sólo Cuixart es capaz de cultivar con este grado de enigma y profundidad.

En sus momentos más logrados funde idea y realización, forma y fondo, pensamiento y oficio, teoría y práctica, en armónica compenetración. Expresa su iconografía antropomorfa —más o menos real, más o menos fantástica— a través de un cromatismo rico, exquisito, denso, barroco, casi fosforescente. La conciliación de valores opuestos es lo que da mayor fuerza a unas obras que nos hablan de la vida y de la muerte, la construcción y la destrucción, la suntuosidad y la miseria... lo divino y lo humano.

Con el paso de los años, ha ido abandonando las profundidades del misterio, los abismos inquietantes del ser y todo lo que se pueda inspirar en lo necrófilo, para exaltar los elementos germinales de la vida, la dimensión exultante y placentera de la existencia, a través de un arquetipo casi único y obsesivo: el rostro y el cuerpo de la mujer.

La figura femenina se convierte en una especie de espectro que metamorfosea hasta descomponerla en un caleidoscopio de mil imágenes y colores que pronto recompone en un constante juego plástico.

Ya no se trata de aquellas muñecas de los años sesenta capaces de infundir angustia, sino de todo lo contrario, son unos seres cautivadores, llenos de gráciles encantos de la belleza, elegantes, seductores, discretamente misteriosos, vistos desde la vertiente de la sensualidad venusiana, con más enigma que malignidad.

DANIEL GIRALT-MIRACLE
President de l'Associació Catalana
de Crítics d'Art

DE UNA TRIADE

De adolescente tuve el placer de frecuentar el Mas Batlle de Riudellots de la Selva; justo para intuir — más tarde saber— que en aquella casa sucedían acontecimientos que escapaban de la turbia realidad que invadía el Estado Español y, por capilaridad, de cultura oficial española, capitaneada por la oscuridad estéril y megalítica de un prosélito cualquiera del «Movimiento»; invariablemente aterrorizado por algo conocido como Libertad. Asimismo, en la masía del setecientos, barroca, veía pinturas contemporáneas, cautivadoras, inquietantes, en desacuerdo con el «Fuerro de los españoles».

De adolescente no habría dudado en responder, a cualquiera que me hubiese preguntado sobre qué quería ser de mayor, que yo quería parecerme a Ramon de Batlle, a su mujer, Juanita Panadero, y a Modest Cuixart; y no individualmente, sino los tres al mismo tiempo, poseyendo lo mejor de cada uno. Esta circunstancia me hace conjeturar con la absurdidad de querer averiguar méritos individuales o jerarquizar virtudes intrasferibles. Más vale aprender lo que Ramon de Batlle, Juanita Panadero y Modest Cuixart me regalaron y buscar ávidamente el cemento aglutinador de tres personas tan distintas.

Encontré la clave del misterio este otoño, cuando volvía a Can Batlle a avivar aquellos días de adolescente impactado por Ramon, Juanita y Modest.

En uno de los cuadros de Ramon y Juanita, firmado por Modest Cuixart —1965— llamado «Venus Kebrada», había la formulación del axioma. Solamente se precisaba desentenebreerlo

1.3 α

Los estudios y conocedores de las tablas de sumar y de las leyes que las rigen saben que es arriesgado darla por buena; y no lo es, si la queremos ecuación matemática. Bueno, hay que darle significado a cada uno de los factores. Mis significados seran elementales y posibilistas: 1 no hace de unidad y esconde la frase que Jesús de Nazaret ofreció a todo el mundo: «Un único y nuevo mandamiento os doy: que os améis los unos a los otros como yo os he amado». Por lo tanto, el Amor compone una parte del axioma. El sumando 3, ingénuo, incuestionable, almacena los nombres: Ramon, Juanita, Modest. Son ellos. Tenemos, pues, hasta ahora, tres amigos. Encima del 3, un punto rojo. Bien es sabido que todos los procesos biológicos y bioquímicos humanos quieren una enzima o catalizador misterioso, imprescindible y activo. Pues bien, el punto rojo es el Arte.

La mezcla de todo los elementos citados nos llevará al signo hermético α , que bautizaré con la palabra «Triade», que el diccionario define como «grupo de tres entidades, conceptos, nombres, siempre que tengan entre ellos alguna relación que permita pasar del uno al otro, de manera que cada uno suponga o incluya los otros dos».

Ya sólo me queda calificar la Triade para hacer más comprensible mi adicción de adolescente cautivado. α , la Tríade es:

abundante, acogedora, aglutinante, autárquica, balsámica, barroca, callada, confidente, confluyente, decente, dilatante, diuturna, ecuménica, enseñada, esteta, eterna, fanática, fiel, filantrópica, franca, frugífera, chispeante, fraternal, armónica, histriónica, idónea, ilusionada, insólita, intraducible, jocosa, laberíntica, latente, longánime, lista, resbaladiza, melómana, miscelánica, movil, nutritiva, numerosísima, opima, originadora, penetrante, perturbadora, primorosa, política, mór-

bida, pura, quimérica, rara, refocilante, sanadora, rutilante, sávida, sibarita, silvestre, simétrica, solidaria, sortilega, tierna, triforma, tuitiva, lozana, ungida, vigente, chillona, viva, vulnerante, regalada, chachachera, celante.

MODEST CUIXART, O LA INDEPENDENCIA DEL SENTIMIENTO PICTÓRICO

Alzando el tupido velo de las realidades ocultas el hombre va descubriendo, conforme a sus aficiones, el regalo de artista que puede tener dentro de sí mismo. Este ha sido el gran privilegio de los espíritus selectos: la facultad de pararse ante lo que hay de trascendental, de metafísico, en una distancia o en un momento inhabituales. El éxito será para los que lo hayan soñado y perseguido.

Cuixart es de la talla de los grandes creadores, de los eximios testificadores de iusiones —un Picasso o un Dalí, por ejemplo— que nunca abdicaron de su libertad, sino que dirigieron su arte hacia donde quisieron, emprendiendo el camino que les pareció mas adecuado, sin ningún tipo de compromiso, sin remordimientos, sin alterar el curso natural que les movía, con una voluntad franca y fuerte que podía mover montañas y dejar de lado los discursos para adentrarse en la acción.

Desde la panorámica de cuatro décadas de la fundación de «Dau al Set», la actividad de Cuixart ha ido cogiendo una movilidad y una confianza fervorosas. Pero una obra de arte a menudo es el fruto de una soledad inacabable. No hay nada peor que una crítica para abordarla. Si se quiere ser justo con ella, no puede captarse de otra manera que con cierta discreción y buena dosis de estima.

El pintor ha de poseer una gran aptitud para la paciencia. Quiere llegar allí donde el talento hace la vía más imposible. «Puesto que estos misterios de nuestra existencia nos sobrepasan —decía Jean Cocteau— finjamos, nosotros mismos, ser los organizadores».

La confluencia fortuita de siete caminos, de siete desazones perseverantes hacia la Plaza Molina de Barcelona, hizo el milagro de la estructura del grupo «Dau al Set». Existen tardes sorprendentes en que el azar alcanza una estrella ardiente. En un tiempo y en un país donde la creación artística se sumía en plena letargia, hacer algo, cualquier futilidad o bagatela —si se estaba enamorado del oficio— tenía que conseguir una salida airosa. Jóvenes, llevábamos en el corazón aquel dios secreto llamado entusiasmo.

No me atrevería a decir que Modest Cuixart fuese el mejor y el más inquieto de todos nosotros, porque

esta apreciación se me modificaba a diario; dependía solamente de si las realizaciones que acababa de ver eran de un compañero o de otro. La última imagen, la más reciente, solía ser la que prevalecía. Todos teníamos que convenir que —parafraseando a Le Corbusier— la casa es una máquina de habitar, la pintura tiene que ser, también, una máquina de pensar el arte.

De nuestro grupo, y de la generación de artistas catalanes de la postguerra, Modest Cuixart fue el primero que vió reproducida una de sus obras en un gran *magazine* extranjero. Fleur Cowles, que por aquel entonces dirigía en Nueva York la publicación «Flair», me pidió autorización para estampar, en su revista, las páginas del «Dau» dedicadas a la «Oda a Louis Armstrong», de Joan Brossa, y el magnífico dibujo ilustrativo que lo acompañaba, de Cuixart. Quizá él ya no se acuerda pero, un año más tarde, el 1951, junto con imágenes representativas de todo el grupo aparecía nuevamente el retrato cuixartiano de Armstrong. Esta vez se trataba del libro «Modern Artists i America», editado por Wittenborn Schultz y a cargo de Robert Motherwell i Ad Reinhardt. Fue el inicio de un periplo que, durante cuarenta años, ha ido dando la vuelta al mundo.

A la búsqueda y a la formación del artista total, Cuixart no ha dejado de perseguir el riesgo que busca el riesgo. En Cataluña, los pintores que no somos románicos como necesariamente barrocos. De este último estilo, Eugeni d'Ors lo hace la norma de una constante cultural. Hay obras que van forjándose en la mente y otras que se traducen en un solo instante. La circunstancia o la herida del tiempo se convierten en el instrumento que viene a medir nuestra propia atmósfera, la intensificación de unas emociones asumidas.

Cuixart tiene presente que hay que defender el arte de uno mismo, como si se tratase de la defensa del arte de todo el mundo. Y la visión del mundo, para un artista, tiene que ser forzosamente diferente de los convencionalismos dominantes. Incluso hay que aventurar el dilema sobre si importa más la forma de decir que la plasmación de la verdad de lo que se dice. Esta condición inquieta indudablemente a los críticos. Los hace rectificar. A ellos, que si invocan a la libertad de invención, la querrían bien encarrilada, sin defecciones. Viene a ser como el juego del gato y el ratón. Cuando se corre tras el ingenio se acaba por coger la tontería.

Los poetas o los mejores creadores de metáforas —un Oscar Wilde, un Apollinaire, un J.V. Foix, un Cirlot en el caso de Cuixart— son los que se identifican más finamente con las flores que surgen de las manos del artista. Muchos censores, en cambio, se apresuran retrocediendo hacia el futuro, con los ojos puestos en el pasado.

En esa hora que los luceros del anochecer nos hacen guiños puedo ver la obra de Cuixart, poderosa,

como una saludable broma. Breughel, Hogarth, Dautier, un Hyeronimus Bosch trasmudado, el Dubuffet de «Mirobolus, Macadam i Cia.» podrían solidarizarse, como hoy ya no se estila, con la realidad deleitada de nuestro pintor. Y tampoco queremos dejar de considerar las riquezas matéricas de Jean Fautrier o las laceraciones y perforaciones de Lucio Fontana, el cual, en su acuitamiento hacia el espacialismo y como gran cirujano del arte, llega hasta a explorar las visceras de la tangibilidad pictórica.

Los pintores pueden obrar la nobleza cultural de un país, pero nunca su poder o equilibrio. «La gloria es como el centro de una onda —decía Shakespeare—. Una onda que va ensanchándose hasta que, a fuerza de fundirse, acaba por desaparecer».

Puede decirse también que debe evitarse cualquier presunción de querer ser modernos. Nada hay más peligroso. Puede caerse, repentinamente, en seres pasados de moda.

Desvelar la verdad. Liberarse de estilos y de corrientes dirigidas, de las ferias y de los salones, del que dirán... Esta es la razón de Cuixart: hacer lo que quiere y cuando quiere, pese al envite que conlleva.

Máscaras, alas, ojos, bocas, dientes, antenas sobre paisajes fosforescentes donde brilla, contrastado, un amarillo difícil. Caligrafías y jeroglíficos, a guisa de poemas visuales. Signos de carreras astrales y cartografías inverosímiles, como invitaciones al paisaje. Perfiles serenos contra perfiles de rocas caladas junto al mar. Manchas purpúreas que son como el rastro del latido o del chapoteo de la sangre. Esbozos de las frágiles venus de Cranach. Evocaciones de los romances o de los delirios de Brecht, Kafka, Musil, Berg y Webern. Sátiras encendidas del expresionismo germánico, que son como premoniciones de la apuesta del transvanguardismo.

Una compilación de las respuestas de Cuixart no puede olvidar las mujeres de unos «Set peccats capitals» revivificados por Baltasar Porcel. En ellos, como se diría, también desde Stratford-on-Avon, «la fealdad es menos terrible en un demonio que en una mujer». Es un pandemónium que viene a ser el contrapeso de las horas claras y galantes de Cuixart.

Hay que hacer de cada día una vida. Lo que nos haría envejecer no es el ir acumulando años, sino el desertar de nuestro ideal. El sol que nos queda tiene que ser algo más que la sombra de un vuelo de gaviotas dejada por un fugaz rayo de luz.

JOAN-JOSEP THARRATS

RIUDELLOTINES EN DO MAYOR

ALOKIGUS NALTER ET VITANDIS DIGNO ETIEN-TA. También puedes encontrarte con que las reinas

sean prostitutas del gran reino. Eslavía de Dinamarca se come despacio al Torus Supraorbitalis. Los ferrocarriles tenían mucha nieve en los cuernos del anochecer. Los grandes muslos de las mujeres ardientes se tornaban imágenes perdidas. Sólo la timidez tenía una ala perfumada en el atardecer del deseo casual. También las flores se recogían tiernamente en el fondo de los armarios.

El ciervo venía de muy lejos, como un grito adolescente.

Los labios de hielo son de fuego.

HECHOS Y MIRADAS DE RAMON DE BATLLE

Crinolia
Esnepre
Dau al set
Desasosiego
Luz de amor
Vanguardia
Carles Santos
Lumia de los vientos
Troc de truc
Ditirambe
Vestigio itálico
Gustave Eiffel
Eiffel de Browntont
Gonzalo Suárez
René Drollin
Jean Aster
i Fernando Arrabal
Antígona
Ballets modernos
Paris Cheican
Gisèle Tavet
i Jean Aster
con el brazo derecho
de plata
i el círculo de
teatro latino
Regàs, Òmnium

Amigo, es evidente que nada está en su sitio, ni la vida misma, ni el arte, ni el amor.

Cuando volvías de Nueva York, como otro Albert Broglie, por ejemplo, a pesar del silencio azul de tus párpados, la vida era cerca de la muerte como el mármol y el color del aceite de oliva.

Juanita, tu amor debuta esta noche con un maquillaje de Massine y al día siguiente besa las cuerdas del violoncelo de Pau Casals, hasta la fertilidad de la duda. Como hombre tienes el corazón de oro, y como corazón tienes a un hombre elegante. Tienes la dignidad de los príncipes que viven por la vida. Ahora.

Los amigos de Chopin y Malher me han dado recuerdos para ti. Los míos son obvios porque están aún muy cerca.

CUIXART

Palafrugell, a diesiete de marzo de 1988

TAR I FANDO ET LIS

En un momento de silencio se desploma una muñeca con la porcelana de los labios resquebrajados.

Ramón, no des voces del hecho. La sangre ensalivada solo es la espalda de tu fiel perro muerto. En el fondo de nuestro pozo estan todas las partituras insospachadas.

Cuixart

Gratifying and pleasant —with a view of elapsed—could be described the feeling I got when I first set foot in Mas Batlle at Riudellots de la Selva and discovered the treasure that today, partly, gathers at «Les Bernardes». It really was a great date in my life.

I would remark, in advance, the complicity of mind that joined friendly Ramon de Batlle his wife Juanita and Modest Cuixart. Any reason was an excuse to encourage them (music, theatre, literature, landscape...) to influence each other, creating and surprising with a work that now for the first time we can enjoy out of Can Batlle.

The Batlle's collection allow us to perceive Modest Cuixart's artistic works along all his path: epochs, penmanships, imagination, techniques, colours images, poetry, uncertainties, amusements and all that a work of art suggests and explains to us, and everyone, freely and fruit of an introspective exercise, translates and interprets after catching it. It is not necessary to say that Modest Cuixart is already a bright chapter in the history of the Catalan art.

I also would like to thank the generosity showed by Juanita de Batlle who, by diffusing her private collection has contributed to value the task that «Les Bernardes» and the general council of Gerona bring about and has helped that a private collection could be admired by the public who wants day after day to make sure and deepen in the cultural world.

JOSEP ARNAU I FIGUEROLA
President of the General Council

A PERMANENT CREATIVE POWER

I think it is convenient to ask oneself from time to time about the function that the activities and organizations we have created have on our civilization. It is a necessary mechanism to contrast whether something that was reputed interesting in a certain period of time goes on rooted at the reality or it is already a lost remembrance.

Of course, one of the unavoidable questions, in that up-to-date permanent effort is just asking oneself about the artist's function, and I think that today, as it was a centuries ago, is that man —among us— who is able to surprise us on and on with works which make us feel the deep sense of thing and prise us on and on with works which make us feel the deep sense of thing and that through suggesting synthesis or risky explorations shows us the intimate throbs of our present and future existence.

Might be anybody surprised at the artist's function with a great importance in any smallest structured society? But that function, can only be justified by geniality moments or must it be constant? Really what we appreciate in an artist is that his sensibility and crea-

tive power remains important and that he can practice it in a permanent way.

It is neither plain nor easy. So in those individualities such as Modest Cuixart's who introduces us the attractive show of a creating path that is made day after day obtains a positive valuation in Catalonia And the international painting environment.

That is an unexpected alive, uncontrollable, passionate artist who shows his interest in everything in the world and gives his personal version as a result of a great capacity at surprising himself and surprising us, who closes a period and opens a new one constantly and who would wish —as everyone— to understand the deep reasons that make each person decide and that with this exercise we can obtain very useful clews. Around him we can quite see the painter's function in a human society.

JOAQUIM FERRER
Counselor of Culture of
The Generalitat of Catalonia

The exhibition we are offering now at «Les Bernardes» is a homage to Modest Cuixart's pictorial works but also to the constant and quiet task of Ramon de Batlle and his wife, but for them it would not have been possible.

Everybody knows Cuixart's works. He began at an early age, with an enthusiasm and strength and the necessary technique and experience and also his own different ideas that did not follow the ordinary way. One of the few painters who walked against the current. He knew what he wanted and how he wanted. A man and his works that were only accepted by a few people in those dull and difficult years, with a uniform culture by law.

Ramon and Juanita de Batlle began both very young too. They were art lovers and lived around art and for it. Like two adventurers they risked in that world, introducing, submerging, deepening themselves into those activities that were banned, incomprehensible or rejected. They undertook marvelous projects that were unforeseen in other places and circumstances. It was at Can Batlle where some plays of banned authors were performed, some concerts never listened before were organized and where vanguard artists plastic works were bought. It was there where were accepted and protected all those artistic demonstrations coming from another ampler, more cultured and more open universe.

And it is through some emotional talks with Juanita, the unique and complex personality of the house and the vision of Cuixart's works it contains, that we

can catch a glimpse of that exquisite world as rich and clear as a Mahler's symphony.

MARIA ISABEL CASAL FABREGA
Director of the Casa de Cultura

On the occasion of this exhibition of Modest Cuixart's works from the Batlles of Riudellots collection I would like to stand out three independent considerations that they are all related at the same time.

First I want to refer to the figure of a work of art collector as a defender of our cultural inheritance; over his passions in order to gather the artistic fact around him, I think that the collector transmits the community the necessity of keeping, evaluating and considering plastic creation as today's cultural symbol that is projected to the future. When that collector —such as the exhibition we present— concentrates his activity in a single author, contributes even more to enrich the knowledge of an artistic activity through the time.

Second, and that consideration is connected with the previous one, I would like to refer to the exhibition that lets us, now, enjoying those Modest Cuixart's works, made between the year of the foundation of «*Dau al Set*» group and 1.970 decade, chronological period which comprises the surreal magic to the pictorial environment of a chromatic world that can be taken as a basis for the appearance of his classic figures, without forgetting some periods of collages and textural creation. An example, of course, of how the relation between a collector and an artist may become a parallel path of pursuit and shared relation.

Finally, if the collection's worth is added to the author's —example that evidences the internationality of the contemporary catalan art— we have to emphasize, as a last element which gives prestige to that exhibition, the fact that it may be presented in the frame of the Casa de Cultura «*Les Bernardes*» which I consider as an example of space of a non centralized dynamic, that is one of the objectives and one of the prior challenges of today's catalan Culture.

Collector, collection and space give the artistic fact a rank of a cultural interchange and communication between the public and a work of art.

JOSEP MIQUEL GARCIA
Coordinator of the Plastic Arts Service
of the Department of Culture
of the Generalitat of Catalunya

TO JUANITA BATLLE, A PERSON WITH A LOT OF QUALITIES.

Juanita Batlle is a fascinating elegant woman, in good taste, who owns a great sympathy, a very quick

mind, a good self-possession, a great thoughtfulness, a subtle reasoning and a quiet careful style. The day I met her she made me feel an interest I suppose like everyone who sees her for the first time. Her figure and her dress were worthy to admire. She wore a hat with a fringe hanging over her forehead her eyebrows were two perfect arcs neither too joined nor too separate; her soft charming eyes looked at gracefully, with a bluish colour on her eyelids.

After some time and coached by the facts, I must say that Juanita Batlle has an unfailling vital strength. She goes on, with a great effort and fondness a wonderful activity which had already been begun with her husband over thirty year ago: to help the creative young people to do their task.

When she talks about her late husband Ramon de Batlle, she becomes excited with her best remembrances full of praises for him: an interior world with a lot of joyful tender and calm experiences.

Ramon Batlle was an extraordinary man. The spent all his life with a vocation and risk, to let know widely the most outstanding artistic events. His house, an enormous farmhouse built in the early 1700, sheltered a great many artistic displays. There was played for the first time in Spain Fernando Arrabal's «*Fando el lisa*» by the Russian Cross theater, of Lyon; there was executed the musical scores *Obratz*, *Imago* of José Luis de Delas and Javier Turull's trama 12 x 12; it was also seen «*the last year of 68*» an important film series made by «*Remier Plan*» that was led by Bernard Chardere.

Those and some other activities have been giving life to the old farmhouse which was turned into an Artistic Foundation in 1969. There is now a magnificent museum. In the garden, among beds of flowers there are som sculptures of Marcel Martí, Medina Campeny and a big Guinovart's ceramics wall placed as a screen along the swimming pool, Inside, a lot of artistic objects decorate the white walls, from manikins of Mendes to dismanting pieces of Berrocal, and from works of Charrean, Hernandez Pijoan and Otto Cavalcanti to cowalski's electroartistic creations or Aulestia's useless chair. But the most outstanding work is, doubtless of the great catalan painter Modest Cuixart.

There you can see some of the best paintings made in different stages of the artistic path of this extraordinary artist.

Cuixart has had a very good friendship with that family for many year. A friendship that is now symbolized by Juanita and the manner that she loves and admires his works. The painter obtains with Juanita's enthusiasm a strong moral support which encourages him, certainly, to go on his way.

Modest Cuixart: A precise and luxurious stroke of the brush.

Full of sincerity, both proud and humble, Cuixart's refined art obtains an abundant beauty in his

Cuixart

works, with plenty of intuition and imagination. Whit his sensitive stroke of the brush the turns a deep reality, a rich life, his intimate sensation, into a bright colour dispersion and sensual forms. The painter advances, without moving away from the rest, subtly, with an experience and elegance toward the future.

The new sense of Modest Cuixart's creating evolution is shown as an expressed accusation of superficial knowledge of the things. Art, says Cuixart, must be a machine wich makes you think and defeat conformation. He adds Marcel Michand's definition: art is a cry at the beginning and turns into a style, a corpse, afterwards. The painter has not stopped crying, he does not want to reach a quietness or beholdind a void.

He thinks as a pure masochism to foretell the death of art or just to announce its insurmountable crisis. The art of Cuixart has a true revolutionary value. The painter defines abstraction as an always inherent form to artistic creation which allows the creator the possibility to facing the nature.

Unready to explair always the same novel, Cuixart, who owns an extraordinary creative anxiety that keeps him in a constant evolution, has created a rich symbolism wich refers completely to the human figure. An urgent necessity that brings him a wide scale of tints and suggestions: the woman as a «leit motif».

Cuixart has jumped over a fence to go into a manor and suggests for dinner cabbaye and hake stuffed partridge with wine and mush rooms.

THE BONDS OF A FRIENDSHIP

A gliding tear down Modest Cuixart's worried face, on that 5th August 1.985, carryng on his right shoulder, with some other people, the lifeless body of this friend Ramon de Batlle, could be a perpetuating image of a collected and shared friendship, that at the time quite got in the history and events creators of the noblest sensations.

There have been written articles, publications and books about Cuixart works. The process and human trail of the artist remains often in a secons place before the splendor of his labor.

When a complete Cuixart's biography may be written it will be necessary a long chapter at least, dedicated to the importance of his continous and firm friendship with Ramon de Batlle, and even its influence on him.

«Can Batlle» at Riudellots de la Selva was for Cuixart something more than a place often to spend those artistic evening parties often held there. Scene of great concerts — Ramon de Batlle was very fond of music— we remember those of Xavier Turull and Montsalvatge among others. Arrabal's plays or pieces performed with

the author's attendance, and the first films of Suarez. Poetry recitals, artists introductions and a wish that never could fulfill, such as the «Batlle Foundation» which really would have given great help to the arts world.

In those meetings Cuixart appeared to be like one of us, but he had already worked with Ramon de Batlle, in their organization and putting in touch with the people who attended the party. The painter went often to «Can Batlle» and even made long stays there, as if it was refuge, a sanctuary or a spiritual center to meet each other, since the friends talks brought about new perspectives, new hopes, both artistic and human.

To write this chapter will suppose to relate the story of Cuixart and Ramon de Batlle's friendship or Ramon de Batlle and Cuixart's. Two characters each one of them with their own personality, who can fill pages of facts of facts and attainments, realizations and dreams, that altogether created a very important human complex, according to the contribution, at times different but always seemingly complementary, that fitted in with the whote objective.

Among their common details could be mentioned their gentlemanly conduct a precise pleasant gift, that let them know the opportunity of an action, a word or a gesture.

There is no determined or prepared formula. Friendship as well as love can only be felt. Like an uncorporeal composition, essence of sensations and spirit. Friendship for them was an effective transfer each other, in order to replace sentiments and fulfillments that form some reason might have faded, and so they could flow again. For them, it was not only a homage but a plain submission without realizing, because it sprang from their own found sentiments.

How does a friendship begin? It may be a casual encounter, some words and a feeling that some coinciding points may be found, and also the respect and consideration among different choices that they agree and adapt.

It was in 1.950, at «San Diego» bar of Via Augusta in Barcelona where Ramon de Batlle was working on its decoration. A man came in and showed an interest in that task and its manager. And them Cuixart, the visitor agreed with that work and Ramon de Batlle gave an explanation to him. And it would always be like that. And there, in the evening, they spent the hours talking mainly about art, till the night watchman came for a hot coffee to go on his round, and to explain them he had a niece who was studying to become a singer, and that she sang very well and maybe they could hear of her some day. Just for kindness to the good man and not for an interest or curiosity they finished asking him the name of his niece and promising hopeful singer. Her name is Montserrat Caballè he answered shyly.

An event of the beginning friendship. On account

of their behavior, their personal relations, travels, their being present at unexpected places at decisive moments, they have a lot of anecdotes, only surpassed by their own realities, most of which they were willing to share with some other people.

They shared longings, anxieties, and realizations. We remember that it will be necessary to include the presence and Modest Cuixart's contributions to the world of theatre in a biography, often together with his friend Ramon de Batlle. Performances in Mexico of «The gardener's dog» of Lope de Vega.

With Cuixart's setting and Ramon de Batlle's design their common friendship with Arrabal and lots of others.

Ramon de Batlle was also a promoter within the arts world who opened his gallery «Joan de Serrallonga» in Barcelona and was the President for a long time of «Rotary Club» in our area.

«Can Batlle» has been a welcome place for all kind of cultural and artistic demonstrations. Just like a pagan temple where Ramon de Batlle was the great priest and Cuixart had brought the silent magic of his spirit made in colours as if they had appeared from a sorcerer or perhaps a fairy's recipe playing at forms and illusions.

Ramon de Batlle, as a great art collector, felt admiration about the artist's works and reverence to his person wath caused that a lot of the painter's pictures were taken to his old manor of «Can Batlle». An authentic selection that now may be seen and admired by all visitors to this exhibition is held at «Les Bernardes» of Salt and organized by its Management and sponsored by the general council of Girona.

MIQUEL GIL I BONANCIA

RAMON

I want to talk about Ramon de Batlle because I have never met a person who was more in love with Beauty. Ramon was a musician, a designer, a stage man and a supporter. He was a mixture of politeness, quietness, precision and kindness. He never had breakfast to avoid mixing a pipe tobacco taste with any solid matter. He lived on air provided that it was smart enough and his favorite sport was life. He approached me to his universe in twenty one nights and the next to the last day, as if giving a heart away, he handed me a card where it was drawn in a rough sketch the exact location of his house at Riudellots de la Selva, like a quiet castle, and when we knew and stayed in it afterwards.

I found the most beautiful home I ever saw.

A last year summer day, Ramon went away for ever as Juanita was filling the whole house with Bach.

These gardens are inspired of Ramon and Juanita de Batlle's wood and garden and they are little bright poems I composed at the beginning of Autumn 1985 and that I turned into picture the last summer.

ANGEL COMPAIRE

SEVEN CUIXART'S AT LAST

State of the question

There would be two ways, equally impoverishing, of describing Cuixart: The conquering one, like an Alexandre Ciriç's well known libel («Cuixart the right incarnation published in the contemporary Catalan art») and the panegyric one as a fruit of a merely superficial, uncritical vision.

Fortunately, Cuixart is far more than all that: rich in tints, multiple personality, restless and plural, he questions a lot of people, tearing off clichés and destroying common places.

His art is like a kaleidoscope, full of colours and surprises, with unusual forms and edges, always rich in morbid (in the Italian sense of the phrase) and unexpected iconographies, both bewitching and disturbing. Always one and diverse. There would be, possibly, among many others, at least seven Cuixarts.

A magic and historic Cuixart

I already know that referring to Cuixart or any other living painter and alluding to his historic character may seem too closed or too superstitions. But who can doubt that our painter is already a whole reference of the history of the Catalan, spanish and European painting?

And not only for his bonds with «Dau al set» but also for all he did afterwards. Artgraphy has exerted an extraordinary role on him, although some aspects of his social artistic popularity may be surprising to us.

Otherwise, Cuixart's historic and hysterical emotion that he can awaken, may be all symbolized by futilities, literary and hagiographic commentaries, documented, solid and suggestive studies or bright, rare and non negligible pamphlets such as that of the late President of the International Association of Art Critics and most admirable, reliable, and missed art critic in our country.

Alexandre Ciriç in that text, which followed some excellent others about the painter, practiced an easy and precise reduction among Cuixart, Nietzsche, sade

and violence, sadism, eroticism, elitism, pessimism, irrationality and the right.

A cocktail that can be feasible with some of its ingredients, but also pessimistic, fruit of our Jewish-Marxism-Cristian puritanism, very aware of the guilty notion of sin which is also common, as an example, of the secretly wished (by that kind of puritans) Pasolini's salonian background.

And that is so because it is possible to turn into similar thesis, although it is difficult to realize it, by saying that magic and esoteric, erotism and sadism as a cultural model of a free expression are the best token of the social and personal liberation. And because, on the other hand, a creative and non literal reading of Nietzsche of the scientific anteroom of any kind of gulag.

Magic and erotism —Cuixart's work ingredients— then become a liberating image of protest, the human non; authoritarian and creator.

An erotic Cuixart

Just, against the frank, goodwishing and in the bottom puritanic cirici's considerations we are to claim the erotic dimension as one of the great contributions, both liberating and plastic of Cuixart's artistic practice.

It is not, of course, an erotism of boudoir or a mere formalist mechanic, but a wonderful and vital lubricant, which may be terrible, deep and even tragic.

A plural Cuixart

But Cuixart's painting brings us more ingredients than we know so far. It is as we said, both one but plural and multiple personality.

There are some artists that once discovered their style, their small or big world, they remain faithful to it for ever.

Wearily faithful, we could say. However, Cuixart has assumed the difficult risk of evolution, change or transformation.

He uses several styles which takes possession of them: from magicism to informalist naturalisme, from figuration to expressionist deformation.

A lot of techniques and processes are followed: from the most strict artisan painting —the sensual trade he has always shown! to collage and scratching, from the object to ceramics, from engraving to theatrical costumes.

His records are also various: esoteric or lyric, smart or brutal, decorative or essential. Always the same Cuixart, brutal or exquisitely pictorial.

An artisan Cuixart

Cuixart, modern and heir of painting centuries, is an enemy of very poor reductions and bloodless academic. Trade, artisan dimension work, quality are of ten underestimated aspects within the most orthodox theory of contemporary art that we cannot overlook; but also idea, concept and intelligence.

A wise Cuixart

Because Cuixart, besides the trade and that so abused artistic uncultivism also brings a pictorial wisdom. Not only his instinct but also the most refined and grateful culture contribution, written, historical or visual.

His pictures, from this view admit —there is a study to be done— a very wide possibility of readings and references: parallel and official culture, science and magic, individual and collectivism, synchronic and diachronic history.

A gentle Cuixart

As it is known, there is sometimes a surprising dissociation between artist and person. A such wonderful practice as art may produce real monsters of selfishness, narcissism and insensibility.

But there is a strange and subtle concord in Cuixart between person and artist; between artistic quality and human quality. He is subtle in his painting as well as exquisite social relation, talk and way of life.

No wonder he coincided, —in a rare concomitance that very few times occurs with Ramon de Batlle, that with his sensibility generosity and vitality could influence into an art work fruit of their friendship and sharing experiences.

A terrible Cuixart

«Terrible» in a formidable sense, not frightful. A plastically rough Cuixart, expressive, with a surprising creative greatness. Cuixart as the maker of the fabulous pieces of Morgan's collection, recently got back by him, which only they justify some phases or temptations in a shape of repeated female iconographies.

And the always creator Cuixart, renewable and living —of the seventh revolutionary youth, as he would say— that we all wish and admire: who reminds us of his Lyon stay, of Ramon de Batlle, or his nowadays worthy pictures.

JAUME FABREGA

Cuixart

BEAUTY, WICKEDNESS AND ENIGMA OF CUIXART

Modest Cuixart's path is as dense and rich as he is. It has some loud, bright, unrepeated moments. It goes from very realistic periods to others of hiding magic. Nothing is monotonous or apathetic, on the other hand, his work springs from a warm and enthusiastic artistic impulse that combines exuberance, epicurean sensuality, spirit power and the most ardent sensibility.

During four decades of intense artistic life he has followed a long way: magic, informalist abstract, neofigurative, new realistic... all has been possible in Cuixart's work because it is reflected on his plural, uneasy, researching personality which has been changing like his own life.

He is one of the very few artists who has known how to combine the surreal components and the world of mystery with the nearest references of everyday's life, hence he has defined himself as a «Cartesian anarchist», a painter who is able to share common sense and rush without make them collide.

When we have an opportunity to meet again Cuixart as «prince of a sinuous and extensive domain who walks through the darkness» as Perucho defined him, or when we see again those works full of rich and pasty material that Circlot placed between barroque style and alchemy, we feel again a sensitive dimension, both exciting and inviting, that only Cuixart was able to cultivate with a touch of mystery and deepness.

In his best moments he makes ride form and background, idea and realization, thought and funtion, theory and practice in a total communication. Anthropomorphic iconography, more or less real or fanciful is revealed through a rich, exquisite, dense, barroque, chromatics, nearly phosphorescent. That is to say, the bringing into harmony of opposite values gives a power to a canvas which tells about life and death, building and destroying, luxury and misery, positive and negative, figurative and abstract... divine and human.

As years went by he left all mystery deepness, anguished emptiness and everything inspired of necrophil in order to glorify the most germinal elements of life, the bright and pleasant dimension of existence through nearly a sole and monothematic pattern: woman's body and face.

A female figure becomes a sort of ghost that into a kaleidoscope with thousands of images and colours which soon recomposes into a non stop plastic play.

There are no more those worried and dreadful dolls in the 1960 but some charming, elegant, fascinating, quietly mysterious beings that we can see from the

slope of a Venus's sensuality full of the beauty sweet charms, far away from malice but near the enigma.

DANIEL GIRALT-MIRACLE
President of the Catalan
Association of Critics of Art

FROM A TRILOGY

When I was a boy I had the pleasure of calling often at «Mas Batlle at Riudellots de la Selva», just to sense, —and knowing later— that some events took place in that house that avoids the muddy reality invadign the Spanish State and as a result, the Spanish official culture commanded by the barren and megalithic dimness of any «Movements» supporter, always astonished at what we know as liberty.

In that eighteenth century, barroque, farmhouse, and also as an adolescent I saw some uneasy, surprising paintings, which did not fit in with the «Spaniards law».

At that age I would not have doubted to answer anybody asking me what I would like to be when I was grown up, that I wanted to llok alike: Ramon de Batlle, Juanita Panadero his wife and Modest Cuixart, and not one by one but the three altogether owning all the best of the three of them. This circumstance makes me think of the absurd of trying to find out individual merits or to appraise non transferable virtues. I think it is better to apprehend what Ramon de Batlle, —Juanita Panadero and Modest Cuixart together gave me and to look for eagerly— the joining cement of such a three different personalities.

I have only to qualify the Trigoly to make understood my devotion of fascinated adolescent.

, the Trilogy is:

abundant, welcome united, sovereign, balmy, barroque, silent, true in agreement, decent, fond, lasting, universal, learned, beautiful, eternal, fanatic, faithful, philanthropic, frank, fruitful, sparkling, brotherly, harmonic, histrionic, suitable, illusive, unusual, untold, joking, intricate, latent, patient, clever, sliding, very fond of music, mixed up, mobile, supplier, very numerous, fertile, ariser, penetrating, disturbing, polished, polytypical, providing, pure, absurd, rare, satisfying, healer, bright, savory, sybarite, wild, symmetrical, solidary, fortuneteller, tender, threefold, defender, proud, consecrated, effective, coloring, alive, offending, amusing, chatterer, zealous.

I found the ley of the mystery las Autumn when I went back to Can Batlle to remember those adolescent days touched by Ramon, Juanita and Modest.

On one of the Ramon and Juanita's pictures signed by Modest Cuixart —1965— named «Venus

Cuixart

kebrada» there was exposed the axiom. It was only to puzzle it out.

1.3 α

Scholars and experts at addition tables and their laws know about the danger of believing it right; and it is not if we want a mathematical equation. Well, it is necessary giving a meaning to each one of the factors. My meanings will be elementary and intelligible. The quantity I is not reputed as a unit and hides a fetus of Natzaresh's sentence who offered to all: «I give you a sole and new commandment: love each other as I have loved you». There fore, love incloses a part of the axiom. The factor 3, simple, doubtless, stores the names: Ramon, Juanita and Modest. They are. We have so far three friends. Above the 3 a red point. We know that all human biological and biochemical processes need a substance as an active, essential, mysterious catalyst. Well, the red point is Art.

The mixture of all the mentioned elements will lead us to the hermetic symbol which I shall call trilogy and it is defined in a dictionary as a: «Three entity group, concept, noun, with a relation among them that let pass from one to the other, so that each one supposes or includes the other two».

MODEST CUIXART OR: THE INDEPENDENCE OF PICTORIAL SENTIMENT

Having a liking for art can sometimes make an art-lover discover his own artistic talent, which might have been hidden behind the thick veil of reality until then. This has been the great privilege of outstanding minds: the ability to behold the transcendental or metaphysical significance of a special moment or distance. Only those who dream about it and really desire it will be successful.

Cuixart is the stuff great creators are made of, those eminent testifiers of illusions like e.g. Picasso or Dalí, who never gave up their freedom and made art their own in the way they wanted to. They chose the way they thought to be the right one, without compromising or showing remorse, nor altering the natural instinct they were moved by. They were led by a very strong will and always preferred action to reasoning.

Having a look at Cuixart's evolution during the last four decades, since the foundation of «Dau al Set», we can see a clear increase of mobility and a fervent confidence. A work of art is often the result of endless solitude. There's nothing worse than criticism to approach it. If we want to judge it objectively, we only can look at it with discretion and a certain amount of esteem.

A painter has to be able to show great patience. He wants to reach something which his own talent seems to hinder him from. «As these mysteries of our human existence are beyond our understanding —said Coc-teau— we pretend to be directing them by ourselves».

The fortuitous concurrence of seven paths, seven persevering restless people, at «Plaça Molina» in Barcelona was the miracle of the initial structure of the great «Dau al Set». There are occasions when a bright star appears by chance, and that was one of it. At a time and in a country where artistic creation was lying down in lethargy, doing something, even if it was insignificant or a mere bagatelle, and if one really loved his craft, necessarily had to be a triumphant success. Young as we were we were moved by the secret gift of enthusiasm.

I wouldn't dare to say that Modest Cuixart was the best and most restless of all of us, because that appreciation varied from day to day. It depended only on whether the latest work of art one had seen belonged to one companion or another. The last image, the most recent one, used to be the prevailing one. We all had to agree that —paraphrasing Le Corbusier— if a house was a machine thought for living in, a painting has to be a machine for reasoning art.

Modest Cuixart was the first of our group and the generation of Catalan post-war artists as well, who saw one of his works of art printed in a foreign magazine. Fleur Cowles, who in those days was the chief editor of the magazine «Fleur» asked me for permission to reproduce in his magazine the pages of the «Dau» dedicated to the «Oda a Louis Armstrong» (ode dedicated to Louis Armstrong) by Joan Brossa, accompanied by a splendid illustrative drawing by Cuixart. Perhaps he doesn't remember it any more, but, a year later, in 1951, that very portrait of Louis Armstrong by Cuixart was published again, this time together with a collection of representative works of art of our group as a whole. It was printed in the book «Modern Artists and America», edited by Wittenborn, being directed by Motherwell and Ad Reinhardt. It was the beginning of touring the world for forty years.

Wanting to complete his formation as an artist, Cuixart never stopped taking risks, just for the pleasure of taking them. We painters here in Catalonia paint either in the romanesque or the baroque style. The last one became the standard of a constant cultural feature in Eugeni d'Ors's works. There are works of art which are shaped slowly in the painter's mind, whereas others take shape immediately. The special circumstances of our human condition as well as the passing by of time become the tool for measuring our aura intensifying achieved emotions.

Cuixart is aware of the fact that we have to protect art against ourselves, as if we were defending the art all over the world. And an artist's vision of the world neces-

Cuixart

sarily has to be different from the dominant conventionality. We even have to forget the dilemma of whether the way of expression is more important than the truth of what is said. Critics are undoubtedly worried about this fact. They are forced to change their attitudes. They would like the freedom of invention to be guided without any defection. It's as if a cat was playing with a mouse. The running after creative faculty can lead to madness.

With regard to Cuixart, poets as well as the best writers of metaphors, such as Oscar Wilde, Apollinaire, J.V. Foix and Cirlot, are the ones who, in an abstract sense, identify themselves in the most delicate way with the flowers springing up from other artist's hands. Many critics, on the other hand, move with their backs towards the future, looking back at the past.

At dusk, in the blinking light of stars, I can see Cuixart's works as powerful as a salutary fine joke. Breughel, Hogarth, Daumier, a different Hieronymus Bosch, Dubuffet of the «Mirobolu Macadam Cia.» would make common cause with our painter's delightful reality, although this would be unusual nowadays. Nor would we like to omit Jean Fautier's material richness or the latherations and perforations of Lucio Fontana, who in his fervent search of spaciousness and as a great art «surgeon» succeeds in exploring the viscera of pictorial tangibility.

Painters may represent the cultural nobility of a country, but never its power or counterbalance. Glory is like the centre of a wave — Shakespeare said — a wave, which continues growing until, forcibly merging, it ends up disappearing.

It has to be said, too, that we should avoid all ambition to be modern. There's nothing more dangerous. We could suddenly be out of fashion.

Unveiling the truth and getting free of the major art trends, directed by exhibitions and salons or public opinion... this is Cuixart's main incentive: doing what he wants to do in spite of the challenge this implies.

Masks, wings, eyes, mouths, teeth, set in a phosphorescent landscape, where, contrasting with it, a special yellow gleams. Calligraphic thrashings and hieroglyphs as visual poems. Songs of astral courses and incredible cartographies as an invitations to the landscape. Clear silhouettes set against the skyline of rugged cliffs by the sea. Purple spots which resemble traces of pulsating or agitated blood. Sketches of Cranach's fragile Venuses. Evocation of romances or the delirium of authors such as Brecht, Kafka, Musil, Berg and Weber. Passionate satires of German expressionism being a sort of premonition of the final decline of the «trans-avant garde» art movement. A compilation of Cuixart's responses can't exclude the women in «Set pecats capitals», revived by Baltasar Porcel. They remind us of what Shakespeare once said: «a devil's ugliness is less awful than a woman's». It's all like a confusion, being a

sort of counterpoise in Cuixart's bright and zestful moments.

Life must be lived intensely from day to day. What would make us grow older is not the sum of years passing by but the abandoning of our own ideals. The remaining sunlight has to be something more than the shadow of a sea-gull's flight left by a fleeting ray of light.

JOAN-JOSEP THARRATS

© Diputació de Girona
Casa de Cultura «Les Bernardes»

Direcció i coordinació:
Maria-Isabel Casal

Muntatge exposició:
Josep-Maria Joan, Sebastià Goday

Traducció al castellà:
Rosa Gallart

Traducció a l'anglès:
Jordi López - Josep Fonalleras

Fotografies obra:
Artemi

Fotocomposició:
Imatge i Lletre, S.A.

Impressió:
Dalmau Carles, Pla, S.A.

Dipòsit Legal: GI-466/88

Aquest catàleg s'ha acabat d'imprimir,
als tallers, de la impremta
Dalmau Carles Pla S.A.,
el dia 21 d'abril de 1988

CASA DE CULTURA
LES BERNARDES
DIPUTACIÓ DE GIRONA - SALT